

ΟΙ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ Ο ΣΥΡΙΖΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ

ΣΥΖΗΤΙΕΤΑΙ ΤΡΙΤΗ 2-9-2014 ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 5-9-2014

(ουσιαστικά πρόκειται για δύο προτάσεις νόμου του ΣΥΡΙΖΑ [το αντιρατσιστικό νομοσχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ και το διευρυμένο σύμφωνο συμβίωσης], οι οποίες έχουν γίνει τροπολογίες για να φτάσουν στην παρούσα συζήτηση στη Βουλή]
(ακολουθούν 5 τροπολογίες)

ΣΥΡΙΖΑ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

1. ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗ στο σχέδιο νόμου

του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, «Τροποποίηση του ν. 927/1979(Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)»

Θέμα: Ορισμός - Ειδική επιβαρυντική περίπτωση για τη δίωξη και την τιμωρία εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά - Ευθύνη δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων

Α. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. Η κατακόρυφη αύξηση των ρατσιστικών εγκλημάτων στη συγκυρία που διανύουμε, λαμβάνει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, αφαιρεί και απειλεί ζωές, και αποτελεί ευθεία υπονόμευση της Δημοκρατίας. Για τους λόγους αυτούς, απαιτείται η ενίσχυση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, με την αποτελεσματική συνδρομή του ποινικού δικαίου, καθώς η ατιμωρησία των δραστών έχει συντελέσει αποφασιστικά σε μια άνευ προηγουμένου αναβάθμιση της δράσης τους.
2. Συγκεκριμένα, ο πολλαπλασιασμός των κρουσμάτων βίας (η επίσημη καταγραφή των οποίων, απουσία εθνικού μηχανισμού καταγραφής, δεν αποτελεί παρά την κορυφή του παγόβουνου), τα νομοθετικά κενά, η μη ενσωμάτωση διεθνών συμβάσεων στο εθνικό δίκαιο, και, τέλος, οι κακές διοικητικές πρακτικές που συνδέονται με τα προαναφερθέντα, πλήττουν βάναυσα τη Δημοκρατία και το κύρος της χώρας μας. Η πρόσφατη Έκθεση του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι εκθέσεις διεθνών και μη κυβερνητικών οργανισμών (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Αμνηστία, Human Rights Watch), οι ταξιδιωτικές οδηγίες ξένων πρεσβειών και τα δημοσιεύματα μέσω ενημέρωσης διεθνούς κύρους, ως πλέον αξιόπιστοι μάρτυρες, πιστοποιούν ότι η αντιμετώπιση του ρατσισμού από την ελληνική έννομη τάξη υπήρξε μέχρι σήμερα απολύτως δυσανάλογη των πραγματικών διαστάσεων του φαινομένου. Άμεσα και δραστικά μέτρα για την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας ζήτησε και ο Συνήγορος του Πολίτη σε ειδική έκθεσή του με τίτλο «*Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του*», η οποία δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2013 και στην οποία τονίζεται ότι η ιδιαίτερη έξαρση της ρατσιστικής βίας, η ατιμωρησία των δραστών και η εν γένει ολιγωρία των

αρμόδιων κρατικών αρχών υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και τα θεμέλια του κράτους δικαίου.

3. Η πλημμελής ανταπόκριση των Αρχών καταδεικνύει ότι η ενίσχυση του ρατσισμού δεν σχετίζεται μονοσήμαντα με την οικονομική κρίση και τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας. Ήδη από το 2001, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας, είχε συντάξει σχετική έκθεση, με τίτλο «*Κύρια ζητήματα φυλετικών διακρίσεων στην Ελλάδα*». Τα συμπεράσματά της, ωστόσο, είχαν αγνοηθεί από τις αρμόδιες Αρχές.
4. Την ίδια στιγμή, το νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης του ρατσισμού περιορίστηκε στον Ν. 927/1979 («περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών αποσκοπούσων εις φυλετικές διακρίσεις»). Πρόκειται για νόμο που ψηφίστηκε σε μια πολύ διαφορετική συγκυρία, αυτήν δηλαδή των πρώτων χρόνων της Μεταπολίτευσης. Στον νόμο αυτόν, ο νομοθέτης προέβλεψε την ποινική απαξίωση της έκφρασης ρατσιστικών ιδεών και φρονημάτων, όχι όμως και της τέλεσης πράξεων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι, από την ψήφιση του νόμου αυτού μέχρι σήμερα, καταγράφηκε μία και μόνη αμετάκλητη καταδίκη για παράβασή του, ενώ ένας μικρός αριθμός πρωτόδικων καταδικών κατέπεσαν στα Δευτεροβάθμια Δικαστήρια ή αμνηστεύθηκαν με σχετική νομοθετική παρέμβαση για ποινές μέχρι ενός έτους (πρόκειται για ποινές που επιβλήθηκαν κατά τις διατάξεις του Ν. 927/1979 περί ρατσιστικής εξύβρισης).
5. Ανενεργή, ατελής και ατελέσφορη αποδείχτηκε, επίσης, η διάταξη του άρθρου 79 παρ. 3 δ' του Π.Κ, η οποία εισήγε ως επιβαρυντική περίπτωση, κατά το στάδιο της επιμέτρησης της ποινής, την τέλεση της παράνομης πράξης από ρατσιστικό μίσος. Από το 2008, οπότε και θεσπίστηκε, μέχρι σήμερα, η διάταξη έτυχε εφαρμογής μια και μόνη φορά.
6. Είναι ενδεικτικό ότι ο αρμόδιος Εισαγγελέας για θέματα ρατσιστικής βίας κ. Ν. Ορνεράκης, έξι μήνες μετά το διορισμό του, δεν είχε δεχτεί, κατά δήλωσή του, ούτε μία καταγγελία. Ο ίδιος επιβεβαιώνει το ατελέσφορο των διατάξεων του Ν. 927/79, δεδομένου ότι, δυνάμει του νόμου αυτού, έχουν ασκηθεί ποινικές διώξεις μόνο για 4 υποθέσεις πανελλαδικά. Από τη μέχρι στιγμής παραγνώριση των προαναφερθέντων, αλλά και με βάση την μη ανταπόκριση της Κυβέρνησης στις συστάσεις διεθνών οργανισμών, προκύπτει, ως πεποίθησή της, ότι η ρατσιστική βία συνιστά πρόσκαιρο φαινόμενο, που συνδέεται με την παρούσα δημοσιονομική κατάσταση, αν δεν αποτελεί μάλιστα ένα είδος «κοινωνικού αυθορμητισμού». Η στάση αυτή, ωστόσο, αγνοεί τη διάχυση των ρατσιστικών συμπεριφορών σε όλο το πλέγμα των διοικητικών μηχανισμών, αλλά και τον οργανωμένο χαρακτήρα των ρατσιστικών επιθέσεων, καθώς και την πολιτική/στρατηγική πρόθεση των αυτουργών τους, φυσικών προσώπων ή ενώσεων. Η έλλειψη ενός επίσημου και αξιόπιστου μηχανισμού καταγραφής των ρατσιστικών περιστατικών, παρά την αυξητική πορεία των ρατσιστικών επιθέσεων εναντίον προσφύγων και μεταναστών τα τελευταία χρόνια, οδήγησε, το καλοκαίρι του 2011, στην πρωτοβουλία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για την δημιουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, στο οποίο σήμερα συμμετέχουν 35 μη κυβερνητικές οργανώσεις και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Είναι χαρακτηριστικό ότι, στην Έκθεση για το 2012 που έδωσε στη δημοσιότητα το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, αναφέρεται πως σε 91 από τα 154 καταγεγραμμένα περιστατικά, που αφορούν το διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2012, τα θύματα των επιθέσεων πιστεύουν ότι οι δράστες συνδέονται με εξτρεμιστικές ομάδες. Η πεποίθηση αυτή προκύπτει και από τα ποιοτικά στοιχεία που καταγράφονται για τις επιθέσεις: οι δράστες σε αυτές τις περιπτώσεις δρουν σε οργανωμένες ομάδες, που κυκλοφορούν είτε με μηχανές είτε πεζοί, πολλές φορές με τη συνοδεία μεγάλων σκυλιών. Είναι ντυμένοι με μαύρα ρούχα και ενίοτε με στρατιωτικά παντελόνια, φορώντας κράνη ή έχοντας καλυμμένα τα πρόσωπά τους. Σε σχετικές επιθέσεις έχει καταγραφεί και η συμμετοχή ανηλίκων, ενώ οι περισσότερες επιθέσεις γίνονται μετά τη δύση του ηλίου ή τις πρώτες πρωινές ώρες. Πιο συνηθισμένη πρακτική, όπως αναφέρεται, είναι η «περιπολία» από μαυροφορεμένους, πεζούς ή μοτοσικλετιστές, ως αυτόκλητες ομάδες πολιτοφυλακής, οι οποίοι επιτίθενται σε πρόσφυγες και μετανάστες στο δρόμο, σε πλατείες ή σε στάσεις μέσων μαζικής μεταφοράς, ενώ καταγράφονται και επιθέσεις σε πρόσωπα για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.
7. Αντίστοιχα είναι και τα ευρήματα του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, στην Έκθεση του για το έτος 2013, όπου καταγράφησαν 166 περιστατικά ρατσιστικής βίας με τουλάχιστον

320 θύματα: τα 143 περιστατικά αφορούν μετανάστες ή πρόσφυγες, ενώ τα υπόλοιπα 22 ήταν κατά ΛΟΑΤ ατόμων και 1 εναντίον υπερασπίστριας δικαιωμάτων του ανθρώπου (συνηγόρου θυμάτων) -ο αριθμός των θυμάτων παρουσιάζεται αυξημένος, λόγω της καταγραφής του περιστατικού Νέας Μανωλάδας, όπου καταγράφηκαν θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης και βίας(πυροβολισμοί κατά 155 και τραυματισμοί 35 μεταναστών) με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Τα ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τη φύση των επιθέσεων που προκύπτουν από την καταγραφή των περιστατικών καταδεικνύουν, σύμφωνα με την Έκθεση, τη συνέχιση του *modus operandi* των οργανωμένων ομάδων ρατσιστικής βίας και εντός του 2013: τα θύματα αναφέρουν τη χρήση όπλων κατά τη διάρκεια των επιθέσεων, όπως ρόπαλα, σιδηρολοστοί, πτυσσόμενα γκλομπ, σπρέι, αλυσίδες, σιδηρογοθιές, μαχαίρια και σπασμένα μπουκάλια, χρήση μεγαλόσωμων σκύλων. Σημειώθηκε επίσης ότι, το κρίσιμο τρίμηνο μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα και την προφυλάκιση ηγετικών στελεχών της Χρυσής Αυγής με την κατηγορία ότι έχουν συγκροτήσει εγκληματική οργάνωση (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2013), το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας κατέγραψε 18 περιστατικά ρατσιστικής βίας. Η σημαντική μείωση των κρουσμάτων ρατσιστικών επιθέσεων σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα του 2013, πέραν της θετικής διάστασης που φέρει, έρχεται προς επίρρωση των δεδομένων του Δικτύου για την ύπαρξη ταγμάτων εφόδου, για τα οποία η ελληνική Πολιτεία άργησε δυστυχώς πολύ να λάβει μέτρα. Στην Έκθεση επισημάνθηκε, δε, με ιδιαίτερη ανησυχία η αύξηση των περιστατικών όπου η αστυνομική συνδέεται με τη ρατσιστική βία. Επιπλέον και ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει στην ως άνω αναφερθείσα ειδική έκθεσή του *«Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του»*, ότι από την ενδελεχή διερεύνηση των αναφορών που υποβλήθηκαν στον Συνήγορο του Πολίτη, οι καταγγελίες για 281 ρατσιστικές επιθέσεις από την 1η Ιανουαρίου 2012 έως την 30η Απριλίου 2013, αποτελούν απλώς την κορυφή του παγόβουνου καθώς το φαινόμενο έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις ιδίως από τις εκλογές του 2012 και μετά. Στις καταγγελίες αυτές περιλαμβάνονται 71 περιστατικά όπου οι δράστες φέρονται να έχουν σχέση με τη Χρυσή Αυγή και 47 περιστατικά με φερόμενη συμμετοχή μελών των σωμάτων ασφαλείας, ασκώντας καταχρηστικά τα καθήκοντά τους.

8. Στις 4 Ιουνίου 2013 ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε πρόταση νόμου για την *“ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ”* με σκοπό την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου ποινικής αντιμετώπισης των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και, ταυτόχρονα, προστασίας των θυμάτων και των μαρτύρων. Ωστόσο, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, επέλεξε να μην συζητηθεί η ως άνω πρόταση νόμου και εισήγαγε, με σημαντική μάλιστα καθυστέρηση, το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου για την «Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)», το οποίο είναι μια πρόχειρη τροποποίηση του ισχύοντος προβληματικού Ν. 927/1979,.
9. Σκοπός της προτεινόμενης τροπολογίας στο σχέδιο νόμου για την «Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)», είναι η σαφής οριοθέτηση της αξιόποινης πράξης και η διασφάλιση των εγγυήσεων ώστε να επιτυγχάνεται η δίωξη των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά.
10. Το άρθρο 1 του σχεδίου νόμου για την «Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)», είναι μια πρόχειρη τροποποίηση του άρθρου 1 του ισχύοντος Ν. 927/1979, κινείται στη λογική του και χαρακτηρίζεται από τις ατέλειες, τις ανεπάρκειες και εν τέλει την αναποτελεσματικότητά του. Συγκεκριμένα το ως άνω άρθρο δεν εστιάζει στο δράστη των αξιόποινων πράξεων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και, μάλιστα, των πράξεων βίας που πολλαπλασιάζονται καθημερινά, αλλά στον υποκινητή τους. Ως εκ τούτου, δεν υπηρετείται ο σκοπός του σχεδίου νόμου, δηλαδή η δίωξη των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, αλλά ποινικοποιείται η πρόκληση, διέγερση ή προτροπή σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων, που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία ή την αναπηρία. Τονίζουμε ότι είναι εξαιρετικά αόριστη και προβληματική η περιγραφή της αξιόποινης πράξης στις διατάξεις του άρθρου 1 του σχεδίου νόμου και, λόγω αντίστοιχων αοριστιών, έμειναν στην ουσία

ανενεργές και οι διατάξεις του Ν. 927/1979 που ισχύει ανεφάρμοστος εδώ και 35 σχεδόν χρόνια. Επιπλέον το άρθρο 1 του σχεδίου νόμου περιορίζει τον προσδιορισμό των διακρίσεων, αποκλείοντας αυθαίρετα από το πεδίο εφαρμογής ενός αντιρατσιστικού νόμου, τα θύματα εκδηλώσεων ρατσισμού και ρατσιστικής βίας, λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους και που αποτελούν συστηματικά ομάδα στόχου ρατσιστικών επιθέσεων.

11. Με την κατατεθείσα τροπολογία, προτείνεται η αντικατάσταση του άρθρου 1 του σχεδίου νόμου, έτσι ώστε να οριοθετηθεί με σαφήνεια η αξιόποινη πράξη και ο ποινικός κολασμός εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και να διασφαλισθούν οι ουσιαστικές και δικονομικές εγγυήσεις, ώστε να επιτυγχάνεται η αποτελεσματική δίωξή τους. Ειδικότερα προτείνεται:

Στο **άρθρο 1 παρ. 1** της κατατεθείσας τροπολογίας, ως «έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ορίζεται κάθε αξιόποινη πράξη που τελείται κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων λόγω της εθνικής ή εθνοτικής προέλευσής τους, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της αναπηρίας, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους» και εισάγεται στον Ποινικό Κώδικα στο άρθρο 13 με την προσθήκη παραγράφου «η». Η αξιόποινη πράξη περιλαμβάνει κάθε παράνομη πράξη, ενέργεια ή παράλειψη προσώπου ή ομάδας προσώπων κατά την έννοια του άρθρου και όλο το φάσμα συμμετοχής (αυτουργία, ηθική αυτουργία, συνέργεια κ.α).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου τιμωρούνται πράξεις, δηλαδή συμπεριφορές που απειλούν κάποιο έννομο αγαθό, και όχι οι ιδέες, θεωρίες και απόψεις. Κι αυτό διότι η ποινική καταστολή θα πρέπει να οργανώνεται γύρω από τη δίωξη της αξιόποινης συμπεριφοράς και όχι γύρω από τη δίωξη του φρονήματος. Κρίνεται αναγκαία η ένταξη του ορισμού του εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά στον ΠΚ, αφ' ενός για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή του, αφ' ετέρου γιατί με την ποινική απαξίωση στιγματίζεται και καταδικάζεται από την Πολιτεία, δια του νομοθέτη, κάθε συμπεριφορά που συνιστά έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, ως αντιβαίνουσα θεμελιώδεις αρχές, δικαιώματα και ελευθερίες στις οποίες βασίζεται και τις οποίες έχει υποχρέωση να προστατεύει ένα δημοκρατικό κράτος δικαίου.

Με την **παράγραφο 2 του άρθρου 1** της κατατεθείσας τροπολογίας, προστίθεται μετά το άρθρο 93 του ΠΚ, νέο άρθρο 93Α.

Στο άρθρο αυτό εισάγεται αυτοτελώς και προσδιορίζεται η ειδική επιβαρυντική περίπτωση για τη δίωξη και την τιμωρία των εν λόγω εγκλημάτων: «1. Σε περίπτωση εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά κατά την έννοια της παραγράφου η' του άρθρου 13, η ποινή επιβαρύνεται και δύναται να φτάσει έως το ανώτατο όριο του είδους της ποινής που προβλέπεται για την πράξη χωρίς την συνδρομή ρατσιστικών χαρακτηριστικών».

Η εισαγωγή αυτοτελούς άρθρου περί επιβαρυντικής περίπτωσης διασφαλίζει την υποχρέωση διερεύνησης των ρατσιστικών χαρακτηριστικών κατά το πρώτο στάδιο υποβολής της καταγγελίας και άσκησης της ποινικής δίωξης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ικανοποιείται η ανάγκη να ερευνάται και να αξιολογείται τούτο ποινικά, ως επιβαρυντική περίπτωση που επηρεάζει τον άδικο χαρακτήρα της πράξης κατά το στάδιο της άσκησης της ποινικής δίωξης και όχι κατά την επιμέτρηση της ποινής, όπως ισχύει σήμερα σύμφωνα με το άρθρο 79 Π.Κ. Σημειωτέον ότι οι διατάξεις του άρθρου 79 Π.Κ. συνιστούν ατελείς διατάξεις που, από τη θέσπισή τους -το 2008- και μέχρι σήμερα δεν έχουν τύχει εφαρμογής.

Στην παρ. 1 εδ. β του εισαγόμενου άρθρου 93 Α προβλέπεται ειδική διάταξη περί υποτροπής.

Στην παρ. 2 του εισαγόμενου άρθρου 93 Α προβλέπεται αυτοδίκαιη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων του δράστη σε περίπτωση καταδίκης για τα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά σε κακουργηματική μορφή.

Στην παρ. 3 του ίδιου, ως άνω, άρθρου προβλέπεται η αυτεπάγγελτη άσκηση δίωξης εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, ακριβώς γιατί η προστασία των προσβαλλόμενων αγαθών εντάσσεται στον πυρήνα του κράτους δικαίου.

Στην **παράγραφο 3 του άρθρου 1** της κατατεθείσας τροπολογίας, ορίζεται ότι: « Η τέλεση ή συνδρομή στην τέλεση ή υπόθαλψη ή παρασιώπηση τελέσεως εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά από

δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του συνιστά αυτοτελώς επιβαρυντική περίσταση».

Στην **παράγραφο 4 του άρθρου 1** της κατατεθείσας τροπολογίας, προστίθεται, μετά το άρθρο 93^A του ΠΚ, άρθρο 93^B. Σε αυτό προβλέπονται αυστηρότερες παρεπόμενες ποινές για τους δημόσιους λειτουργούς και υπαλλήλους, οι οποίοι καταδικάζονται για την τέλεση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, καταδίκη δημοσίου λειτουργού ή υπαλλήλου, για πράξεις του άρθρου 13 παρ. «η», που τελέστηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, συνεπάγεται αυτοδίκαιη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων. Η στέρηση είναι διαρκής σε περίπτωση καταδίκης σε ισόβια κάθειρξη, δεκαετής τουλάχιστον σε περίπτωση κάθειρξης, και πενταετής σε περίπτωση καταδίκης σε φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, εφ' όσον άλλη διάταξη δεν προβλέπει βαρύτερη αποστέρηση.

Η αναγκαιότητα θέσπισης των ως άνω αυστηρότερων παρεπόμενων ποινών είναι προφανής, λόγω της αυξημένης ευθύνης και υποχρέωσης των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων να τηρούν τη νομιμότητα και να σέβονται το κράτος δικαίου και συναφής, ως ποινή, η απαξίωσή τους από την Πολιτεία και η αποβολή τους από την όποια δημόσια, εν ευρεία έννοια, θέση ή δημόσιο καθήκον σε περίπτωση τέλεσης εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, που προσβάλλουν τον πυρήνα του κράτους δικαίου και της Δημοκρατίας.

B. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ-ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Το άρθρο 1 του σχεδίου νόμου «Τροποποίηση του Ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)» αντικαθίσταται ως εξής:

Άρθρο 1

Ορισμός - Ειδική επιβαρυντική περίσταση για τη δίωξη και την τιμωρία εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά - Ευθύνη δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων

1. Προστίθεται στο άρθρο 13 του Ποινικού Κώδικα παράγραφος η, η οποία έχει ως εξής:

«Εγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά είναι κάθε αξιόποινη πράξη που τελείται κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων λόγω της εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της αναπηρίας, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του(ς)».

2. Προστίθεται μετά το άρθρο 93 του ΠΚ άρθρο 93^A, το οποίο έχει ως εξής:

Άρθρο 93 A

1. Σε περίπτωση εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά κατά την έννοια της παραγράφου η' του άρθρου 13, η ποινή επιβαρύνεται και δύναται να φτάσει έως το ανώτατο όριο του είδους της ποινής που προβλέπεται για την πράξη χωρίς την συνδρομή ρατσιστικών χαρακτηριστικών.

Σε περίπτωση υποτροπής και εκ νέου τέλεσης εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, πέραν της εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 88 και επόμενα, η ποινή δεν αναστέλλεται.

2. Η καταδίκη για κακουργηματικού χαρακτήρα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά κατά την έννοια της παραγράφου η' του άρθρου 13, συνεπάγεται και την αυτοδίκαιη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων του καταδικασθέντος.

Η κατά τα ανωτέρω αποστέρηση πολιτικών δικαιωμάτων είναι:

Α) ισόβια σε περίπτωση επιβολής ποινής ισόβιου καθειρίζεως, και

Β) τουλάχιστον δεκαετής σε περίπτωση επιβολής ποινής καθειρίζεως, εφ' όσον άλλη διάταξη δεν προβλέπει αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων για μακρότερο χρόνο. Περαιτέρω, η καταδίκη για έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά συνεπάγεται ανικανότητα απόκτησης των ιδιοτήτων που προβλέπονται στην περίπτωση 1 του άρθρου 63.

3. Η ποινική δίωξη για τα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ασκείται αυτεπαγγέλτως, ανεξαρτήτως του εάν το έγκλημα χωρίς ρατσιστικά χαρακτηριστικά διώκεται κατ' έγκληση

3. Η τέλεση ή συνδρομή στην τέλεση ή υπόθαλψη ή παρασιώπηση τελέσεως εγκλήματος με ρατσιστικά χαρακτηριστικά από δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό κατά την ενάσκηση των καθηκόντων και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συνιστά αυτοτελώς επιβαρυντική περίσταση

4. Προστίθεται μετά το άρθρο 93^Α του ΠΚ άρθρο 93^Β, το οποίο έχει ως εξής :

Άρθρο 93 Β – Παρεπόμενες ποινές

Καταδίκη δημοσίου λειτουργού ή υπαλλήλου για έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά που τελέσθηκε κατά την ενάσκηση των καθηκόντων, που τους έχουν ανατεθεί, συνεπάγεται αυτοδίκαιη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων, η οποία είναι:

Α) Ισόβια σε περίπτωση επιβολής ποινής ισόβιας καθειρίζεως,

Β) Δεκαετής τουλάχιστον σε περίπτωση επιβολής ποινής καθειρίζεως και

Γ) Πενταετής σε περίπτωση επιβολής ποινής φυλακίσεως μεγαλύτερης των δύο ετών, εφ' όσον άλλη διάταξη δεν προβλέπει αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων για μακρότερο χρόνο.

Επίσης η καταδίκη δημοσίου υπαλλήλου για έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά συνεπάγεται ανικανότητα απόκτησης των ιδιοτήτων που προβλέπονται στην περίπτωση 1 του άρθρου 63, η οποία είναι ισόβια σε περίπτωση επιβολής ποινής καθειρίζεως και δεκαετής σε περίπτωση επιβολής ποινής φυλακίσεως μεγαλύτερης των δύο ετών.

Αθήνα, 14 Αυγούστου 2014

Οι προτείνοντες βουλευτές

Βασιλική Κατριβάνου

Νίκος Βούτσης

Ιωάννα Γαϊτάνη

Σταύρος Κοντονής

Ζωή Κωνσταντοπούλου

Αφροδίτη Σταμπουλή

ΣΥΡΙΖΑ

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗ

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,
«Τροποποίηση του ν. 927/1979(Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)»

Θέμα: Ευθύνη νομικών προσώπων- ενώσεων προσώπων

A. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά κρίνεται αναγκαία η απόδοση ευθύνης και η επιβολή κυρώσεων κατά νομικών προσώπων και ενώσεων προσώπων, για τη διασφάλιση της υποχρέωσής τους να λειτουργούν σύμφωνα με τον νόμο. Αντίστοιχες κυρώσεις υπαγορεύονται από διεθνή συμβατικά κείμενα, που είναι δεσμευτικά για την Ελλάδα και έχουν ενσωματωθεί ήδη στην ελληνική νομοθεσία (Ν. 2639/1998, Ν. 3304/2005, Ν. 3560/2007, 3691/2008, 3996/2011, 439/2013).

B. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ-ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Το άρθρο 4 του σχεδίου νόμου «Τροποποίηση του Ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)» αντικαθίσταται ως εξής:

Άρθρο 4 – Ευθύνη νομικών προσώπων- ενώσεων προσώπων

1. Όταν φυσικό πρόσωπο, που έχει δικαίωμα ή εξουσία εκπροσώπησης ή λήψης αποφάσεων στο όνομα και για λογαριασμό νομικού προσώπου ή ενώσεως προσώπων ή εξουσία και αρμοδιότητα ελέγχου και εποπτείας αυτών ή διευθυντικό δικαίωμα στο πλαίσιο λειτουργίας αυτών ή που ενεργεί κατ' εντολή ή καθ' υπόδειξη προσώπων που έχουν τα ως άνω δικαιώματα, εξουσίες και αρμοδιότητες, καταδικασθεί με τελεσίδικη απόφαση, για αξιόποινες πράξεις, σύμφωνα με τα άρθρα 13 παρ. η' και 93^A ΠΚ, οι οποίες τελέστηκαν στο πλαίσιο της δράσης ή προς επίτευξη των σκοπών ή στο όνομα και για λογαριασμό του νομικού προσώπου ή της ενώσεως προσώπων, και με την επιφύλαξη εφαρμογής των διατάξεων περί δήμευσης και κατάσχεσης, επιβάλλονται κυρώσεις στα ως άνω νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων ως ακολούθως:

Με ειδικώς αιτιολογημένη κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από ακρόαση του νομικού προσώπου ή της ενώσεως προσώπων και έγγραφη, ειδικώς αιτιολογημένη εισήγηση της Εθνικής Επιτροπής Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, στην οποία διαβιβάζονται όλες οι κατά τα άνω τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις επιβάλλεται:

α) Διοικητικό πρόστιμο από τρεις χιλιάδες (3.000) έως δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ για

τελεσθέντα κατά την έννοια της παραγράφου 1 πλημμελήματα

β) Διοικητικό πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ για τελεσθέντα κατά την έννοια της παραγράφου 1 κακουργήματα.

2. Με την ίδια, ως άνω, απόφαση, πλέον των ανωτέρω προβλεπομένων κυρώσεων, επιβάλλονται και οι ακόλουθες, σωρευτικά ή διαζευκτικά:

α) προσωρινή απαγόρευση άσκησης εμπορικής ή άλλης δραστηριότητας του νομικού προσώπου ή προσωρινή παύση της λειτουργίας του καταστήματος, του γραφείου ή των εν γένει εγκαταστάσεων, που χρησίμευσαν για την τέλεση του εγκλήματος για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως ένα έτος

β) πρόσκαιρος ή σε περίπτωση υποτροπής, κατά τα άρθρα 88 επ. του Ποινικού Κώδικα, οριστικός αποκλεισμός από φορολογικά και άλλα ευεργετήματα, καθώς και από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις

3. Επιβάλλεται διάλυση του νομικού προσώπου με δικαστική απόφαση, κατά τις γενικές ισχύουσες διατάξεις.

4. Για την επιβολή των παραπάνω διοικητικών κυρώσεων συνεκτιμώνται η βαρύτητα της τελεσθείσας πράξης, παρόμοιες παράνομες πράξεις για τις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις στο παρελθόν, η τυχόν οικονομική ή άλλη ωφέλεια που αποκόμισε το νομικό πρόσωπο ή η ένωση προσώπων συνεπεία της παράνομης πράξης.

5. Η πράξη επιβολής προστίμου, κατά τα ανωτέρω, κοινοποιείται με απόδειξη στον παραβάτη, αποτελεί έσοδο του Δημοσίου, το οποίο εγγράφεται σε σχετικές πιστώσεις στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, για υλοποίηση δράσεων καταπολέμησης του ρατσισμού και προστασίας των θυμάτων ρατσιστικών εγκλημάτων.

Αθήνα, 14 Αυγούστου 2014

Οι προτείνοντες βουλευτές

Βασιλική Κατριβάνου

Νίκος Βούτσης

Ιωάννα Γαϊτάνη

Σταύρος Κοντονής

Ζωή Κωνσταντοπούλου

Αφροδίτη Σταμπουλή

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗ

στο σχέδιο νόμου «Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)» του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Θέμα: Μέτρα προστασίας και συνδρομής των θυμάτων και των μαρτύρων σε υποθέσεις εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Σύσταση Εθνικής Επιτροπής Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού. Λογοδοσία.

Α. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. Η κατακόρυφη αύξηση των ρατσιστικών εγκλημάτων στη συγκυρία που διανύουμε, λαμβάνει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, αφαιρεί και απειλεί ζωές, και αποτελεί ευθεία υπονόμευση της Δημοκρατίας. Για τους λόγους αυτούς, απαιτείται η ενίσχυση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, με την αποτελεσματική συνδρομή του ποινικού δικαίου, καθώς η ατιμωρησία των δραστών έχει συντελέσει αποφασιστικά σε μια άνευ προηγουμένου αναβάθμιση της δράσης τους.
2. Συγκεκριμένα, ο πολλαπλασιασμός των κρουσμάτων βίας (η επίσημη καταγραφή των οποίων, απουσία εθνικού μηχανισμού καταγραφής, δεν αποτελεί παρά την κορυφή του παγόβουνου), τα νομοθετικά κενά, η μη ενσωμάτωση διεθνών συμβάσεων στο εθνικό δίκαιο, και, τέλος, οι κακές διοικητικές πρακτικές που συνδέονται με τα προαναφερθέντα, πλήττουν βάνανσα τη Δημοκρατία και το κύρος της χώρας μας. Η πρόσφατη Έκθεση του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι εκθέσεις διεθνών και μη κυβερνητικών οργανισμών (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Αμνηστία, Human Rights Watch), οι ταξιδιωτικές οδηγίες ξένων πρεσβειών και τα δημοσιεύματα μέσω ενημέρωσης διεθνούς κύρους, ως πλέον αξιόπιστοι μάρτυρες, πιστοποιούν ότι η αντιμετώπιση του ρατσισμού από την ελληνική έννομη τάξη υπήρξε μέχρι σήμερα απολύτως δυσανάλογη των πραγματικών διαστάσεων του φαινομένου. Άμεσα και δραστικά μέτρα για την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας ζήτησε και ο Συνήγορος του Πολίτη σε ειδική έκθεσή του για *«Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του»*, η οποία δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2013 και στην οποία τονίζεται ότι η ιδιαίτερη έξαρση της ρατσιστικής βίας, η ατιμωρησία των δραστών και η εν γένει ολιγωρία των αρμόδιων κρατικών αρχών υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και τα θεμέλια του κράτους δικαίου.
3. Η πλημμελής ανταπόκριση των Αρχών καταδεικνύει ότι η ενίσχυση του ρατσισμού δεν σχετίζεται μονοσήμαντα με την οικονομική κρίση και τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας. Ήδη από το 2001, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας, είχε συντάξει σχετική έκθεση, με τίτλο *«Κύρια ζητήματα φυλετικών διακρίσεων στην Ελλάδα»*. Τα συμπεράσματά της, ωστόσο, είχαν αγνοηθεί από τις αρμόδιες Αρχές.
4. Την ίδια στιγμή, το νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης του ρατσισμού περιορίστηκε στον Ν. 927/1979 («περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών αποσκοπούσων εις φυλετικές διακρίσεις»). Πρόκειται για νόμο που ψηφίστηκε σε μια πολύ διαφορετική συγκυρία, αυτήν δηλαδή των πρώτων χρόνων της Μεταπολίτευσης. Στον νόμο αυτόν, ο νομοθέτης προέβλεψε την ποινική απαξίωση της έκφρασης ρατσιστικών ιδεών και φρονημάτων, όχι όμως και της τέλεσης πράξεων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι, από την ψήφιση του νόμου αυτού μέχρι σήμερα, καταγράφηκε μία και μόνη αμετάκλητη καταδίκη για παράβασή του, ενώ ένας μικρός αριθμός

πρωτόδικων καταδικών κατέπεσαν στα Δευτεροβάθμια Δικαστήρια ή αμνηστεύθηκαν με σχετική νομοθετική παρέμβαση για ποινές μέχρι ενός έτους (πρόκειται για ποινές που επιβλήθηκαν κατά τις διατάξεις του Ν. 927/1979 περί ρατσιστικής εξύβρισης).

5. Ανενεργή, ατελής και ατελέσφορη αποδείχτηκε, επίσης, η διάταξη του άρθρου 79 παρ. 3 δ' του Π.Κ, η οποία εισήγε ως επιβαρυντική περίπτωση, κατά το στάδιο της επιμέτρησης της ποινής, την τέλεση της παράνομης πράξης από ρατσιστικό μίσος. Από το 2008, οπότε και θεσπίστηκε, μέχρι σήμερα, η διάταξη έτυχε εφαρμογής μια και μόνη φορά.
6. Εξίσου προβληματική καταγράφεται και η διαδικασία καταγγελίας εγκλημάτων ρατσιστικής βίας και εντοπισμού των δραστών στο πλαίσιο του Π.Δ.132/2012 «Σύσταση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας». Η λειτουργία τους παρουσιάζει κενά, δυσχέρειες και αποτυχία ανταπόκρισης στο πρόβλημα ήδη από τους πρώτους μήνες. Κύριο λόγο γι αυτήν την αναποτελεσματικότητα αποτελεί η επίσημη θέση της ΕΛ.ΑΣ, ότι «σε περίπτωση καταγγελίας επιθέσης σε βάρος παράνομου μετανάστη, δεν ακυρώνεται η νομική διαδικασία απέλασης που προβλέπεται από το νόμο». Κατά συνέπεια, σημαντικό μέρος των θυμάτων ρατσιστικών επιθέσεων, οι πρόσφυγες/μετανάστες χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, αντί να προστατεύονται από το νόμο, τιμωρούνται. Είναι ενδεικτικό ότι ο αρμόδιος Εισαγγελέας για θέματα ρατσιστικής βίας κ. Ν. Ορνεράκης, έξι μήνες μετά το διορισμό του, δεν είχε δεχτεί, κατά δήλωσή του, ούτε μία καταγγελία. Ο ίδιος επιβεβαιώνει το ατελέσφορο των διατάξεων του Ν. 927/79, δεδομένου ότι, δυνάμει του νόμου αυτού, έχουν ασκηθεί ποινικές διώξεις μόνο για 4 υποθέσεις πανελλαδικά.
7. Από τη μέχρι στιγμής παραγνώριση των προαναφερθέντων, αλλά και με βάση την μη ανταπόκριση της Κυβέρνησης στις συστάσεις διεθνών οργανισμών, προκύπτει, ως πεποίθησή της, ότι η ρατσιστική βία συνιστά πρόσκαιρο φαινόμενο, που συνδέεται με την παρούσα δημοσιονομική κατάσταση, αν δεν αποτελεί μάλιστα ένα είδος «κοινωνικού αυθορμητισμού». Η στάση αυτή, ωστόσο, αγνοεί τη διάχυση των ρατσιστικών συμπεριφορών σε όλο το πλέγμα των διοικητικών μηχανισμών, αλλά και τον οργανωμένο χαρακτήρα των ρατσιστικών επιθέσεων, καθώς και την πολιτική/στρατηγική πρόθεση των αυτουργών τους, φυσικών προσώπων ή ενώσεων. Η έλλειψη ενός επίσημου και αξιόπιστου μηχανισμού καταγραφής των ρατσιστικών περιστατικών, παρά την αυξητική πορεία των ρατσιστικών επιθέσεων εναντίον προσφύγων και μεταναστών τα τελευταία χρόνια, οδήγησε, το καλοκαίρι του 2011, στην πρωτοβουλία της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για την δημιουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, στο οποίο σήμερα συμμετέχουν 35 μη κυβερνητικές οργανώσεις και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Είναι χαρακτηριστικό ότι, στην Έκθεση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, για το 2012, αναφέρεται πως, σε 91 από τα 154 καταγεγραμμένα περιστατικά, που αφορούν το διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2012, τα θύματα των επιθέσεων πιστεύουν ότι οι δράστες συνδέονται με εξτρεμιστικές ομάδες. Η πεποίθηση αυτή προκύπτει και από τα ποιοτικά στοιχεία που καταγράφονται για τις επιθέσεις: οι δράστες σε αυτές τις περιπτώσεις δρουν σε οργανωμένες ομάδες, που κυκλοφορούν είτε με μηχανές είτε πεζοί, πολλές φορές με τη συνοδεία μεγάλωσμων σκυλιών. Είναι ντυμένοι με μαύρα ρούχα και ενίοτε με στρατιωτικά παντελόνια, φορώντας κράνη ή έχοντας καλυμμένα τα πρόσωπά τους. Σε σχετικές επιθέσεις έχει καταγραφεί και η συμμετοχή ανηλίκων, ενώ οι περισσότερες επιθέσεις γίνονται μετά τη δύση του ηλίου ή τις πρώτες πρωινές ώρες. Πιο συνηθισμένη πρακτική, όπως αναφέρεται, είναι η «περιπολία» από μαυροφορεμένους, πεζούς ή μοτοσυκλετιστές, ως αυτόκλητες ομάδες πολιτοφυλακής, οι οποίοι επιτίθενται σε πρόσφυγες και μετανάστες στο δρόμο, σε πλατείες ή σε στάσεις μέσων μαζικής μεταφοράς, ενώ καταγράφονται και επιθέσεις σε πρόσωπα για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.
8. Αντίστοιχα είναι και τα ευρήματα του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, στην Έκθεση του για το έτος 2013, όπου καταγράφησαν 166 περιστατικά ρατσιστικής βίας με τουλάχιστον 320 θύματα: τα 143 περιστατικά αφορούν μετανάστες ή πρόσφυγες, ενώ τα υπόλοιπα 22 ήταν κατά ΛΟΑΤ/Δ (Λεσβιακά, Ομοφυλόφιλα, Αμφισεξουαλικά και Τρανσεξουαλικά ή διαφυλικά/διεμφυλικά άτομα) ατόμων και 1 εναντίον υπερασπίστριας δικαιωμάτων του ανθρώπου (συνηγόρου θυμάτων) -ο αριθμός των θυμάτων παρουσιάζεται αυξημένος, λόγω της καταγραφής του περιστατικού Νέας Μανωλάδας, όπου καταγράφηκαν θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης και βίας με ρατσιστικά χαρακτηριστικά (πυροβολισμοί κατά 155 και τραυματισμοί 35 μεταναστών). Τα ποιοτικά στοιχεία

σχετικά με τη φύση των επιθέσεων που προκύπτουν από την καταγραφή των περιστατικών καταδεικνύουν, σύμφωνα με την Έκθεση, τη συνέχιση του *modus operandi* των οργανωμένων ομάδων ρατσιστικής βίας και εντός του 2013: τα θύματα αναφέρουν τη χρήση όπλων κατά τη διάρκεια των επιθέσεων, όπως ρόπαλα, σιδηρολοστοί, πτυσσόμενα γκλομπ, σπρέι, αλυσίδες, σιδηρογροθιές, μαχαίρια και σπασμένα μπουκάλια, χρήση μεγάλοςωμων σκύλων. Σημειώθηκε επίσης ότι, το κρίσιμο τρίμηνο μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα και την προφυλάκιση ηγετικών στελεχών της Χρυσής Αυγής με την κατηγορία ότι έχουν συγκροτήσει εγκληματική οργάνωση (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2013), το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας κατέγραψε 18 περιστατικά ρατσιστικής βίας. Η σημαντική μείωση των κρουσμάτων ρατσιστικών επιθέσεων σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα του 2013, πέραν της θετικής διάστασης που φέρει, έρχεται προς επίρρωση των δεδομένων του Δικτύου για την ύπαρξη ταγμάτων εφόδου, για τα οποία η ελληνική Πολιτεία άργησε δυστυχώς πολύ να λάβει μέτρα. Στην Έκθεση επισημάνθηκε, δε, με ιδιαίτερη ανησυχία η αύξηση των περιστατικών όπου η αστυνομική συνδέεται με τη ρατσιστική βία. Επιπλέον και ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει στην ως άνω αναφερθείσα ειδική έκθεσή του «*Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του*», ότι από την ενδελεχή διερεύνηση των αναφορών που υποβλήθηκαν στον Συνήγορο του Πολίτη, οι καταγγελίες για 281 ρατσιστικές επιθέσεις από την 1η Ιανουαρίου 2012 έως την 30η Απριλίου 2013, αποτελούν απλώς την κορυφή του παγόβουνου καθώς το φαινόμενο έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις ιδίως από τις εκλογές του 2012 και μετά. Στις καταγγελίες αυτές περιλαμβάνονται 71 περιστατικά όπου οι δράστες φέρονται να έχουν σχέση με τη Χρυσή Αυγή και 47 περιστατικά με φερόμενη συμμετοχή μελών των σωμάτων ασφαλείας, ασκώντας καταχρηστικά τα καθήκοντά τους.

9. Το σχέδιο νόμου για την «Τροποποίηση του Ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου(L 328)», δεν προβλέπει το απαραίτητο και αποτελεσματικό πλαίσιο προστασίας των θυμάτων και των μαρτύρων εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Ειδικότερα, δεν προβλέπει την προστασία του θύματος και των βασικών μαρτύρων που στερούνται εγγράφων διαμονής από σύλληψη, την κράτηση και την απέλαση: έχουμε γίνει μάρτυρες σύλληψης θυμάτων -που είχαν μάλιστα δεχθεί βίαιες επιθέσεις- και κράτησής τους μετά τη νοσηλεία τους. Επιπροσθέτως, το σχέδιο νόμου δεν προβλέπει αποτελεσματικό μηχανισμό για την καταγγελία, καταγραφή, διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων ρατσιστικής βίας, συμπεριλαμβανομένων και των κρουσμάτων αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας με ρατσιστικά χαρακτηριστικά.
10. Η δίωξη των ρατσιστικών εγκλημάτων δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική αν δεν παρέχεται επαρκής προστασία στα θύματα για να μπορέσουν να καταγγείλουν τις σε βάρος τους επιθέσεις. Ο κίνδυνος και η ακολουθούμενη μέχρι σήμερα πρακτική σύλληψης θυμάτων και μαρτύρων, που δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα στην Ελλάδα και καταγγέλλουν εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, συνιστούν μείζον πρόβλημα και αποτρεπτικό παράγοντα για την υποβολή της καταγγελίας και, κατά συνέπεια, καθιστούν αναποτελεσματική τη δίωξη των ως άνω εγκλημάτων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, και το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας έχει επανειλημμένα τονίσει πως η ρατσιστική βία δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά χωρίς εγγυήσεις για τη δυνατότητα καταγγελίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δικτύου, οι στερούμενοι νομιμοποιητικών εγγράφων αποτελούν την πλειονότητα των θυμάτων ρατσιστικών επιθέσεων. Ακόμα και στις λίγες εκείνες περιπτώσεις στις οποίες αποτολμούν να καταγγείλουν τα περιστατικά, τίθενται αυτόματα υπό κράτηση προς έκδοση απόφασης απέλασης.
11. Οι άνευ προηγουμένου παλινωδίες και το παρασκήνιο μιας “νομοτεχνικής βελτίωσης” που εισήχθη και απεσύρθη τρεις φορές στο υπό ψήφιση άρθρο 19 του σχεδίου νόμου «*Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις*» και απειλούσε, ουσιαστικά, με δίωξη τα θύματα ρατσιστικών εγκλημάτων που καταγγέλλουν δημόσιο όργανο στο ίδιο άρθρο που προέβλεπε θεωρητικά την προστασία τους, οδήγησε τελικά στην απόσυρση του επίμαχου άρθρου εν συνόλω, κατά την συζήτηση του σχεδίου νόμου στην Ολομέλεια. Ο ΣΥΡΙΖΑ είχε προηγουμένως προκαλέσει ονομαστική ψηφοφορία καταγγέλλοντας το ακροδεξιό παρασκήνιο. Σημειωτέον ότι, οι 35 οργανώσεις που απαρτίζουν το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, σε δελτίο τύπου της 25^{ης} Μαρτίου 2014, εξέφρασαν την κατηγορηματική τους αντίθεση για την προωθούμενη ως άνω διάταξη

στο Άρθρο 19 του Μεταναστευτικού Κώδικα η οποία, θα αποτελούσε ασπίδα προστασίας για όσους επióρκους κρατικούς λειτουργούς εμπλέκονται σε περιστατικά ρατσιστικής βίας και θα αναιρούσε ουσιαστικά κάθε δυνατότητα προστασίας στα θύματα στέλνοντας το μήνυμα της διαιώνισης της ατιμωρησίας Ταυτοχρόνως επισημαίνεται ότι τα στοιχεία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας δείχνουν σημαντική αύξηση των περιστατικών όπου η αστυνομική βία τέμνεται με τη ρατσιστική και θα ανέμενε κανείς τη συγκρότηση ενός αποτελεσματικού μηχανισμού διερεύνησης των καταγγελιών περί αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας (σύμφωνα εξάλλου με τις συστάσεις διεθνών οργανισμών, του Συνηγόρου του Πολίτη και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου). Επιπλέον, σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου η ως άνω προωθηθείσα διάταξη παραβίαζε θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως το τεκμήριο αθωότητας και τα δικαιώματα πρόσβασης στη Δικαιοσύνη και ίσης ποινικής μεταχείρισης. Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου σημείωνε, σε δελτίο τύπου της 24^{ης} Μαρτίου 2014, την ανάγκη επαναφοράς του επίμαχου άρθρου χωρίς την ως άνω διάταξη-τροπολογία “[...] ενόψει και των επανειλημμένων καταδικών της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για κακομεταχείριση μεταναστών από κρατικά όργανα και πλημμελή διερεύνηση των σχετικών καταγγελιών[...]”. Η απόσυρση του ως άνω άρθρου από τον, εν τέλει, ψηφισθέντα Ν. 4251/2014, έγινε υπό την προϋπόθεση της επαναφοράς του χωρίς την επίμαχη διάταξη και της προσθήκης του στον ως άνω νόμο με βελτίωσή του, στην κατεύθυνση της προστασίας των θυμάτων, το συντομότερο δυνατόν. Ωστόσο, τούτο δεν συνέβη και το πλαίσιο διεθνούς ή ειδικής προστασίας για λόγους ανθρωπιστικούς, κατ’ εφαρμογήν μάλιστα υπερνομοθετικών δεσμεύσεων απόλυτου χαρακτήρα, βρέθηκε εκτός του ρυθμιστικού πεδίου του Ν. 4251/2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις», εξαιτίας μιας εξαιρετικά προβληματικής κυβερνητικής επιλογής. Με πλημμελή, δε, και αποσπασματικό τρόπο προβλέπεται, από τον Ιούνιο του 2014, η προστασία προσώπων για λόγους ανθρωπιστικούς, από την ΚΥΑ 30651/2014 (ΦΕΚ Β' 1453/5-6-2014) για τον “Καθορισμό κατηγορίας άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, καθώς και του τύπου, της διαδικασίας και των ειδικότερων προϋποθέσεων χορήγησής της”.

12. Στις 4 Ιουνίου 2013 ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε πρόταση νόμου για την “ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ” με σκοπό την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου ποινικής αντιμετώπισης των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και, ταυτόχρονα, προστασίας των θυμάτων και των μαρτύρων. Ωστόσο, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, επέλεξε να μην συζητηθεί η ως άνω πρόταση νόμου και εισήγαγε, με σημαντική μάλιστα καθυστέρηση, το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου για την «Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)», το οποίο είναι μια πρόχειρη τροποποίηση του ισχύοντος προβληματικού Ν. 927/1979,.
13. Σκοπός της κατατεθείσας τροπολογίας είναι η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου προστασίας των θυμάτων και των μαρτύρων εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, που αποτελεί την βασική προϋπόθεση και αναγκαία συνθήκη για την καταπολέμηση οποιασδήποτε εκδήλωσης ρατσισμού και απουσιάζει από το σχέδιο νόμου για την «Τροποποίηση του Ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)», αλλά και από την ισχύουσα νομοθεσία. Επίσης, η διασφάλιση λειτουργίας ενός αποτελεσματικού μηχανισμού για την καταγγελία, διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων ρατσιστικής βίας, συμπεριλαμβανομένων και των κρουσμάτων αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας με ρατσιστικά χαρακτηριστικά καθώς και σύστημα λογοδοσίας.
14. Με την κατατεθείσα τροπολογία, προτείνεται προσθήκη μετά το άρθρο 5 του σχεδίου νόμου για την «Τροποποίηση του Ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)», άρθρων 6, 7, 8 και 9 και ειδικότερα:

Προτείνεται προσθήκη **άρθρου 6**, μετά το άρθρο 5 του σχεδίου νόμου, με το οποίο θα εισάγεται ένα

ολοκληρωμένο πλαίσιο προστασίας του θύματος κατ' αντιστοιχία με προηγούμενες σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις (στο άρθρο 44 Ν.3386/2005 και στο άρθρο 187Α ΠΚ παρ. 3 και 4, σχετικά με τη χορήγηση και ανανέωση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στα θύματα trafficking και στα θύματα εγκληματικών πράξεων, οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 1 και 2 του ν. 927/1979 (ΦΕΚ 139 Α') και στην παράγραφο 1 του άρθρου 16 του ν. 3304/2005, αντίστοιχα), προστασία που, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, προβλέπεται πλημμελώς και αποσπασματικά από την ΚΥΑ 30651/2014 (ΦΕΚ Β' 1453/5-6-2014) για τον "Καθορισμό κατηγορίας άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, καθώς και του τύπου, της διαδικασίας και των ειδικότερων προϋποθέσεων χορήγησής της". Με το προτεινόμενο άρθρο 6 η προστασία του θύματος εξασφαλίζεται άμεσα με την προσωρινή αναστολή της κράτησης και απέλασης, η οποία χορηγείται σε κάθε περίπτωση, δεν δημιουργεί υπέρ του καταγγέλλοντος κανένα άλλο δικαίωμα πέραν της μη απομάκρυνσης και της ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης, εξασφαλίζει όμως την αναγκαία προστασία στο πρώιμο εκείνο στάδιο.

Στη συνέχεια, με την **παράγραφο 2** του ίδιου άρθρου, μετά την άσκηση ποινικής δίωξης, εξασφαλίζεται η παραμονή του θύματος και του μάρτυρα μέχρι την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, ως εχέγγυο της παροχής έννομης προστασίας και της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Το ως άνω πλαίσιο υπαγορεύεται από διεθνείς συμβατικές υποχρεώσεις και δη, προκύπτει από τον ερμηνευτικό συνδυασμό των άρθρων 3 (απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση), 6 (δικαίωμα σε έννομη προστασία) και 13 (αποτελεσματική προσφυγή) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Επίσης, με τις **παραγράφους 3, 4 και 5** προβλέπεται η δωρεάν νομική βοήθεια σε θύματα εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά και η απαλλαγή τους από τα προβλεπόμενα παράβολα, ενώ με την **παράγραφο 6** θεσπίζεται δικαίωμα παράστασης πολιτικής αγωγής, μόνο για την υποστήριξη της κατηγορίας, για οργανώσεις, φορείς και συλλογικότητες της κοινωνίας των πολιτών.

Με το **άρθρο 7**, ορίζεται ειδικός Εισαγγελέας για τον συντονισμό και την προαγωγή του εντοπισμού και των διώξεων ρατσιστικών εγκλημάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της δίωξης και η εποπτεία της σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

Με το **άρθρο 8** προτείνεται η σύσταση Εθνικής Επιτροπής Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, που υπάγεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού και αποτελείται από τα εξής μέλη: τους προϊσταμένους των αρμόδιων Διευθύνσεων των Υπουργείων Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Εσωτερικών, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης, έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), έναν εκπρόσωπο του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ), έναν εκπρόσωπο του Συνηγόρου του Πολίτη, έναν εκπρόσωπο της ΓΣΕΕ, έναν εκπρόσωπο της ΟΛΜΕ, έναν εκπρόσωπο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Σκοποί της Επιτροπής είναι α) η ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής, πολιτικής και δράσης για την καταπολέμηση και την αντιμετώπιση του φαινομένου του ρατσισμού και β) η διασφάλιση λειτουργίας ενός αποτελεσματικού μηχανισμού για την καταγγελία, διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων ρατσιστικής βίας, συμπεριλαμβανομένων και των κρουσμάτων αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Η σύσταση και λειτουργία εθνικού οργάνου για την καταπολέμηση του ρατσισμού, με συμμετοχή εθνικών οργάνων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, είναι επιβεβλημένη για τον σχεδιασμό και τη διασφάλιση της υλοποίησης των μέτρων κατά του ρατσισμού και των διακρίσεων σε όλο το φάσμα των κοινωνικών εκδηλώσεων.

Με το **άρθρο 9** ρυθμίζεται η διαδικασία λογοδοσίας του μηχανισμού αντιμετώπισης των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι η Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού διενεργεί έρευνες, αυτοψίες, απευθύνει αναφορές και καταγγελίες προς τους προϊσταμένους των δημοσίων φορέων και υπηρεσιών, αλλά και ενώπιον των Εισαγγελικών και Δικαστικών Αρχών. Παρότι κρίνεται επιβεβλημένη η σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και των διακρίσεων, καθώς και για την αποτελεσματικότερη διασφάλιση της λογοδοσίας και εποπτείας των δημοσίων λειτουργιών και υπαλλήλων για συναφή ζητήματα, στο παρόν στάδιο προτιμήθηκε, λαμβανομένης υπ' όψιν της

αναγκαιότητας λήψης άμεσων μέτρων, η ανάθεση αυτού του ρόλου στο Συνήγορο του Πολίτη, στο πλαίσιο των καθηκόντων του και στην συσταθείσα με τον παρόντα νόμο Επιτροπή.

B. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ-ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Στο σχέδιο νόμου για την «Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)» μετά το άρθρο 5 προστίθενται άρθρα 6, 7, 8 και 9 ως εξής:

Άρθρο 6

Μέτρα προστασίας και συνδρομής των θυμάτων και των μαρτύρων

Θεσπίζονται τα εξής ειδικά μέτρα προστασίας και συνδρομής των θυμάτων και μαρτύρων των εγκλημάτων, που προβλέπονται στο άρθρο 1 του παρόντος:

1.α) Στην περίπτωση θυμάτων και μαρτύρων, που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων, με την υποβολή της καταγγελίας ή/και αναφοράς του περιστατικού στις αρμόδιες αρχές, αναστέλλεται αυτομάτως η διοικητική διαδικασία έκδοσης, απέλασής/ απομάκρυνσης και κράτησής τους για λόγους παράνομης εισόδου ή/και διαμονής, στη χώρα κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Ν. 3386/2005 και του Ν. 3907/2012, όπως ισχύουν και εκδίδεται σχετική απόφαση του αρμόδιου Αστυνομικού Διευθυντή.

β) Η υποβολή της ως άνω καταγγελίας ή/και αναφοράς δεν υπόκειται σε έγγραφο τύπο και μπορεί να γίνει και προφορικά ενώπιον των αρμοδίων υπηρεσιών και αρχών, οι οποίες έχουν αυτοτελή υποχρέωση σύνταξης έκθεσης. Η παραλαβούσα αρχή οφείλει να ενημερώσει το θύμα και το μάρτυρα, σε γλώσσα που κατανοούν, με τη συνδρομή κατάλληλου διερμηνέα, για τα δικαιώματά του στο πλαίσιο της καταγγελίας και να του εγχειρίσει έντυπο ενημερωτικό υλικό. Εφόσον το θύμα το επιθυμεί, ενεργοποιείται άμεσα η διαδικασία νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης καθώς και ψυχοκοινωνικής στήριξης, κατά τα οριζόμενα κατωτέρω στην παρ. 3 του παρόντος .

2. Σε θύματα και μάρτυρες εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά κατά τα άρθρα 93^Α και 93Β Π.Κ., χορηγείται άδεια διαμονής, για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19^Α παρ.1 εδάφιο β του Ν . 4251/2014 ΦΕΚ Α 80', από ασκήσεως ποινικής διώξεως μέχρις εκδόσεως αμετάκλητης δικαστικής αποφάσεως.

3. Κατά το διάστημα, που μεσολαβεί από την υποβολή της καταγγελίας ή/και αναφοράς μέχρι τη χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως (ανθρωπιστικούς λόγους), τα θύματα και οι μάρτυρες έχουν δικαίωμα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και πρόσβασης στις Υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης που παρέχονται από το Ε.Σ.Υ., από τις Μονάδες Προστασίας και Αρωγής, αλλά και από φορείς, που συνεργάζονται με τους ανωτέρω, κατ' αναλογία και σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 2, 3 και 4 του Π.Δ. 233/2003, όπως ισχύει για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών.

4. Στα θύματα εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, ανεξαρτήτως του εάν διαθέτουν ή όχι νομιμοποιητικά έγγραφα, παρέχεται δωρεάν νομική βοήθεια, από το στάδιο της καταγγελίας του περιστατικού και καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας μέχρι την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής αποφάσεως ή οριστικής θέσεως της υπόθεσης στο αρχείο, μετά την εξάντληση των τυχόν ενδίκων βοηθημάτων της προσφυγής ή την παρέλευση άπρακτων των σχετικών προθεσμιών. Επίσης, παρέχεται δωρεάν νομική βοήθεια και ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων για την υποστήριξη των αξιώσεών τους, που απορρέουν από την, εις βάρος τους, διάπραξη των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά.

5. Τα θύματα εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής :

- α) του παραβόλου, στις περιπτώσεις που υποβάλλεται έγκληση,
- β) του παραβόλου για την παράσταση πολιτικής αγωγής και
- γ) του δικαστικού ενσήμου, ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων .

6. Πλέον των ιδίων των θυμάτων των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, δικαίωμα παράστασης πολιτικής αγωγής, μόνο για την υποστήριξη της κατηγορίας, έχουν νομικά πρόσωπα στους σκοπούς των οποίων, σύμφωνα με το καταστατικό τους, περιλαμβάνεται η προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου έναντι του αποκλεισμού, των διακρίσεων και του ρατσισμού .

Άρθρο 7 **Ορισμός ειδικών Εισαγγελέων**

Στην Έδρα των Εφετείων Αθηνών και Θεσσαλονίκης ορίζονται ειδικοί Εισαγγελείς για τον συντονισμό και την προαγωγή του εντοπισμού και της ποινικής δίωξης ρατσιστικών εγκλημάτων. Οι ανωτέρω Εισαγγελείς εποπτεύουν την προδικασία σε υποθέσεις ρατσιστικών εγκλημάτων σε όλη την Επικράτεια και μπορούν να ασκούν ένδικα μέσα και βοηθήματα κατά αποφάσεων και πράξεων που εκδίδονται επί ρατσιστικών εγκλημάτων. Μπορούν επίσης να ενεργούν οι ίδιοι προκαταρκτική εξέταση σε περιπτώσεις σοβαρών ρατσιστικών αδικημάτων. Τέλος, είναι αρμόδιοι για την έκδοση διατάξεων άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών σε περιπτώσεις εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στην οικεία νομοθεσία.

Άρθρο 8 **Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού**

1. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνιστάται Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού για την καταπολέμηση του ρατσισμού, η οποία υπάγεται απ' ευθείας στον Υπουργό. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποτελείται από:

Α) τους προϊστάμενους των αρμόδιων Διευθύνσεων των Υπουργείων Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Εσωτερικών, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Παιδείας και δια βίου μάθησης,

Β) έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ),

Γ) έναν εκπρόσωπο του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΥΑ) ,

Δ) έναν εκπρόσωπο του Συνηγόρου του Πολίτη,

Ε) έναν εκπρόσωπο της ΓΣΕΕ ,

ΣΤ) έναν εκπρόσωπο της ΟΛΜΕ,

Ζ) έναν εκπρόσωπο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγεται από τα μέλη της από κατάλογο που καταρτίζει η ΕΕΔΑ και περιλαμβάνει Καθηγητές Πανεπιστημίου νομικών, πολιτικών και κοινωνικών επιστημών.

2. Η Επιτροπή για την καταπολέμηση του ρατσισμού έχει ως σκοπούς:

α) την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής, πολιτικής και δράσης για την καταπολέμηση και την αντιμετώπιση του ρατσισμού. Στο πλαίσιο ενός κεντρικού σχεδιασμού θα προβλέπονται και θα καθορίζονται με σαφήνεια οι αρχές, οι στόχοι, οι δράσεις, οι ενέργειες και τα μέτρα, το χρονοδιάγραμμα, η διάθεση των πόρων για την κάλυψη αυτών και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα με την επίτευξη και ολοκλήρωση του σχεδίου

β) τη διασφάλιση λειτουργίας ενός αποτελεσματικού μηχανισμού για την καταγγελία, διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων ρατσιστικής βίας, συμπεριλαμβανομένων και των κρουσμάτων αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας με ρατσιστικά χαρακτηριστικά

3. Για την επίτευξη των σκοπών της η Επιτροπή:

α) συντονίζει τις αρμόδιες υπηρεσίες και παρακολουθεί την εφαρμογή του σχεδίου δράσης σε όλα τα Υπουργεία και σε όλα τα επίπεδα

β) συντάσσει εκθέσεις, αναφορές και προτάσεις και προωθεί μέτρα για την καταπολέμηση του ρατσισμού

γ) ασκεί εποπτεία για την υιοθέτηση και εφαρμογή των μέτρων για την καταπολέμηση του ρατσισμού

δ) καταρτίζει σχέδια και προτείνει μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και του ελέγχου και της λογοδοσίας των διωκτικών αρχών, για τη διασφάλιση της προστασίας ατόμων και ομάδων, που στοχοποιούνται λόγω εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, φυλής, χρώματος, θρησκείας, αναπηρίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, ιδίως στις περιοχές, που παρουσιάζονται συχνά κρούσματα ρατσιστικής βίας

ε) καταρτίζει, εφαρμόζει και εποπτεύει προγράμματα επιμόρφωσης και εξειδίκευσης των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών καθώς και των αστυνομικών αρχών, όσον αφορά στον εντοπισμό, καταγραφή και το χειρισμό περιστατικών καταγγελιών εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά

στ) καταρτίζει, εφαρμόζει και εποπτεύει προγράμματα ενημέρωσης, εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών, με έμφαση στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, σχετικά με δικαιώματα του ανθρώπου, την ανεκτικότητα και την ανάγκη αποδοχής του διαφορετικού, τον σεβασμό και την αναγνώριση των οικουμενικών δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών του Άλλου. Στην κατάρτιση και εφαρμογή των, ως άνω, προγραμμάτων εκπαίδευσης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, συνεργάζεται με την Επιτροπή ίσης μεταχείρισης του Ν. 3304/2005

ζ) εκπονεί, σε συνεργασία με την Επιτροπή ίσης μεταχείρισης, σχέδιο καταπολέμησης κάθε μορφής αποκλεισμού και διακρίσεων και προτείνει στα αρμόδια υπουργεία μέτρα κοινωνικής ενίσχυσης και ένταξης των προσώπων και των ομάδων πληθυσμού που υφίστανται διακριτική μεταχείριση.

4. Στο πλαίσιο της Επιτροπής συνιστάται εθνικό δίκτυο καταγραφής και καταγγελίας εγκλημάτων ρατσιστικής βίας, στο οποίο θα συμμετέχουν όλες οι εμπλεκόμενες αρχές και δημόσιοι φορείς, συμπεριλαμβανομένων και των νοσοκομείων και το οποίο θα αξιοποιεί, μεταξύ άλλων, και στοιχεία του Δικτύου καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας, στο οποίο συμμετέχουν η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα και μη κυβερνητικές οργανώσεις και συλλογικότητες, που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

5. Η Επιτροπή θα συνεργάζεται με μη κυβερνητικές οργανώσεις και συλλογικότητες, που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου και θα λαμβάνει υπ' όψιν τα ευρήματα και τις προτάσεις τους για την αντιμετώπιση των αναγκών του πεδίου.

6. Η Επιτροπή εισηγείται, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της, την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε νομικά πρόσωπα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του παρόντος.

7. Με υπουργική απόφαση, κατ' εξουσιοδότηση του παρόντος και κατόπιν εισήγησης των μελών της Επιτροπής θα υιοθετηθεί ο Κανονισμός λειτουργίας της.

Άρθρο 9 **Λογοδοσία**

1. Η Επιτροπή για την καταπολέμηση του ρατσισμού, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της παρακολούθησης και άσκησης εποπτείας για την εφαρμογή των μέτρων για την καταπολέμηση του

ρατσισμού, διενεργεί έρευνες, αυτοψίες, απευθύνει αναφορές και καταγγελίες προς τους προϊσταμένους των δημοσίων φορέων και υπηρεσιών και ενώπιον των Εισαγγελικών και Δικαστικών Αρχών.

2. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη διενεργεί έρευνες και δημοσιεύει ειδικές εκθέσεις για την καταπολέμηση του ρατσισμού και για την εφαρμογή και την προώθηση της ίσης μεταχείρισης χωρίς διάκριση λόγω εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης, φυλής, χρώματος, θρησκείας, ηλικίας, αναπηρίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου».

Αθήνα, 14 Αυγούστου 2014

Οι προτείνοντες βουλευτές

Βασιλική Κατριβάνου

Νίκος Βούτσης

Ιωάννα Γαϊτάνη

Σταύρος Κοντονής

Ζωή Κωνσταντοπούλου

Αφροδίτη Σταμπουλή

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗ

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, «Τροποποίηση του ν. 927/1979(Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)»

Θέμα: Χορήγηση και ανανέωση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. Οι άνευ προηγουμένου παλινωδίες και το παρασκήνιο μιας “νομοτεχνικής βελτίωσης” που εισήχθη και απεσύρθη τρεις φορές στο υπό ψήφιση άρθρο 19 του σχεδίου νόμου «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις» και απειλούσε, ουσιαστικά, με δίωξη τα θύματα ρατσιστικών εγκλημάτων που καταγγέλλουν δημόσιο όργανο στο ίδιο άρθρο που προέβλεπε θεωρητικά την προστασία τους, οδήγησαν τελικά σε συνδυασμό σε συνδυασμό με

την πολιτική πίεση και την ονομαστική ψηφοφορία που προκάλεσε ο ΣΥΡΙΖΑ στην απόσυρση του επίμαχου άρθρου εν συνόλω, κατά την συζήτηση του σχεδίου νόμου στην Ολομέλεια.

2. Η απόσυρση του ως άνω άρθρου από τον, εν τέλει, ψηφισθέντα Ν. 4251/2014, έγινε υπό την προϋπόθεση της επαναφοράς του χωρίς την επίμαχη διάταξη και της προσθήκης του στον ως άνω νόμο με βελτίωσή του, στην κατεύθυνση της προστασίας των θυμάτων, το συντομότερο δυνατόν. Ωστόσο, τούτο δεν συνέβη και το πλαίσιο διεθνούς ή ειδικής προστασίας για λόγους ανθρωπιστικούς, βρέθηκε εκτός του ρυθμιστικού πεδίου του Ν. 4251/2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις». Με πλημμελή, δε, και αποσπασματικό τρόπο προβλέπεται, από τον Ιούνιο του 2014, η προστασία προσώπων για λόγους ανθρωπιστικούς, από την ΚΥΑ 30651/2014 (ΦΕΚ Β' 1453/5-6-2014) για τον "Καθορισμό κατηγορίας άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, καθώς και του τύπου, της διαδικασίας και των ειδικότερων προϋποθέσεων χορήγησής της".

Σκοπός της παρούσας Τροπολογίας-Προσθήκης είναι η διασφάλιση του πλαισίου προστασίας για τα πρόσωπα που χρήζουν διεθνούς ή ειδικής προστασίας για λόγους ανθρωπιστικούς, κατ' εφαρμογήν μάλιστα υπερνομοθετικών δεσμεύσεων απόλυτου χαρακτήρα, τα οποία βρέθηκαν εκτός του ρυθμιστικού πεδίου του Ν. 4251/2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις», εξαιτίας μιας εξαιρετικά προβληματικής κυβερνητικής επιλογής.

Ειδικότερα, προτείνεται η προσθήκη στον Ν. 4251/2014 «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις» νέου άρθρου 19Α, για τη ρύθμιση της χορήγησης και ανανέωσης αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, με σημαντικές βελτιώσεις εν σχέσει με το αποσυρθέν άρθρο 19 του ως άνω σχεδίου νόμου, που θα καταστήσουν την προστασία των προσώπων που εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου αποτελεσματικότερη και την διαδικασία χορήγησης των σχετικών αδειών διαμονής ασφαλέστερη.

Συγκεκριμένα, προτείνεται η χορήγηση και ανανέωση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών ή με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής των πολιτών τρίτων χωρών που εμπίπτουν σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες, χωρίς την επιφύλαξη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Η απαλοιφή της σχετικής προϋπόθεσης είναι επιβεβλημένη, λαμβανομένου υπ' όψιν του χαρακτήρα της χορήγησης της άδειας διαμονής του εν λόγω άρθρου, καθώς αφορά σε πρόσωπα που χρήζουν διεθνούς ή ειδικής προστασίας κατ' εφαρμογή υπερνομοθετικών δεσμεύσεων απόλυτου χαρακτήρα, οι οποίες δεν υπόκεινται σε όρους, και δη του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Δικαιούχοι των αδειών διαμονής για λόγους ανθρωπιστικούς είναι:

1. **Θύματα και μάρτυρες εμπορίας ανθρώπων που δεν υπάγονται στις διατάξεις των σχετικών άρθρων του Νόμου «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις» (Ν. 4251/2014 ΦΕΚ Α 80'), εφόσον υφίσταται σχετική πράξη χαρακτηρισμού από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Η διάταξη συμπληρώνει το πλαίσιο προστασίας του θύματος και των μαρτύρων, καθ' όλη την εξέλιξη της ποινικής διαδικασίας αλλά και κατά το μετέπειτα στάδιο ένταξης του θύματος στην κοινωνική ζωή (άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο α, όπως προτείνεται).**
2. **Θύματα και μάρτυρες εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά καθώς και εγκλημάτων ή αξιόποινων πράξεων οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 1 και 2 του Ν. 927/1979 (Α' 139) και στην παρ. 1 του άρθρου 16 του Ν. 3304/2005 (Α' 16), καθώς και σε θύματα και μάρτυρες εγκληματικών πράξεων, (άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο β, όπως προτείνεται).**
3. Η κατακόρυφη αύξηση των ρατσιστικών εγκλημάτων στη συγκυρία που διανύουμε, λαμβάνει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, αφαιρεί και απειλεί ζωές, αποτελεί, δε, ευθεία υπονόμευση της δημοκρατίας. Συγκεκριμένα, ο **πολλαπλασιασμός των κρουσμάτων βίας (η επίσημη καταγραφή των οποίων, απουσία εθνικού μηχανισμού καταγραφής, δεν αποτελεί παρά την κορυφή του παγόβουνου)**, τα νομοθετικά κενά, η μη ενσωμάτωση διεθνών συμβάσεων στο εθνικό δίκαιο και, τέλος, οι κακές διοικητικές πρακτικές που συνδέονται με τα προαναφερθέντα,

πλήττουν βάνουσα τη δημοκρατία και το κύρος της χώρας μας. Η πρόσφατη Έκθεση του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι εκθέσεις διεθνών και μη κυβερνητικών οργανισμών (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Αμνηστία, Human Rights Watch), οι ταξιδιωτικές οδηγίες ξένων πρεσβειών και τα δημοσιεύματα μέσω ενημέρωσης διεθνούς κύρους, ως πλέον αξιόπιστοι μάρτυρες, πιστοποιούν ότι η αντιμετώπιση του ρατσισμού από την ελληνική έννομη τάξη υπήρξε μέχρι σήμερα απολύτως δυσανάλογη των πραγματικών διαστάσεων του φαινομένου. Άμεσα και δραστικά μέτρα για την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας ζήτησε και ο Συνήγορος του Πολίτη σε ειδική έκθεσή του για «*Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του*», η οποία δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2013 και στην οποία τονίζεται ότι η ιδιαίτερη έξαρση της ρατσιστικής βίας, η ατιμωρησία των δραστών και η εν γένει ολιγωρία των αρμόδιων κρατικών αρχών υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και τα θεμέλια του κράτους δικαίου.

4. Η πλημμελής ανταπόκριση των Αρχών καταδεικνύει ότι η ενίσχυση του ρατσισμού δεν σχετίζεται μονοσήμαντα με την οικονομική κρίση και τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας. Ήδη από το 2001, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας, είχε συντάξει σχετική έκθεση, με τίτλο «Κύρια ζητήματα φυλετικών διακρίσεων στην Ελλάδα». Τα συμπεράσματά της, ωστόσο, είχαν αγνοηθεί από τις αρμόδιες Αρχές.
5. Πολλαπλώς προβληματική καταγράφεται και η διαδικασία καταγγελίας εγκλημάτων ρατσιστικής βίας και εντοπισμού των δραστών στο πλαίσιο του Π.Δ.132/2012 «Σύσταση Τμημάτων και Γραφείων Αντιμετώπισης Ρατσιστικής Βίας». Η λειτουργία τους παρουσιάζει κενά, δυσχέρειες και αποτυχία ανταπόκρισης στο πρόβλημα ήδη από τους πρώτους μήνες. Κύριο λόγο γι' αυτή την αναποτελεσματικότητα αποτελεί η επίσημη θέση της ΕΛ.ΑΣ, ότι «σε περίπτωση καταγγελίας επίθεσης σε βάρος παράνομου μετανάστη, δεν ακυρώνεται η νομική διαδικασία απέλασης που προβλέπεται από το νόμο». Κατά συνέπεια, σημαντικό μέρος των θυμάτων ρατσιστικών επιθέσεων, οι πρόσφυγες/μετανάστες χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, αντί να προστατεύονται από το νόμο, τιμωρούνται.
6. Είναι ενδεικτικό ότι ο αρμόδιος Εισαγγελέας για θέματα ρατσιστικής βίας Ν. Ορνεράκης, έξι μήνες μετά το διορισμό του, δεν είχε δεχτεί, κατά δήλωσή του, ούτε μία καταγγελία. Ο ίδιος επιβεβαίωνε το ατελές ποσοστό των διατάξεων του Ν. 927/79, δεδομένου ότι, δυνάμει του νόμου αυτού, είχαν ασκηθεί ποινικές δίωξεις μόνο για 4 υποθέσεις πανελλαδικά.
7. Η έλλειψη ενός επίσημου και αξιόπιστου μηχανισμού καταγραφής των ρατσιστικών περιστατικών, παρά την αυξητική πορεία των ρατσιστικών επιθέσεων εναντίον προσφύγων και μεταναστών τα τελευταία χρόνια, οδήγησε, το καλοκαίρι του 2011, στην πρωτοβουλία της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για την δημιουργία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας στο οποίο σήμερα συμμετέχουν 35 μη κυβερνητικές οργανώσεις και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Για το διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2013, το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, αναφέρεται στην Έκθεσή του, σε 166 καταγεγραμμένα περιστατικά με τουλάχιστον 320 θύματα. Τα ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τη φύση των επιθέσεων που προκύπτουν από την καταγραφή των περιστατικών καταδεικνύουν, σύμφωνα με την Έκθεση, τη συνέχιση και εντός του 2013, του *modus operandi* των οργανωμένων ομάδων ρατσιστικής βίας που καταγράφηκε και στις δύο προηγούμενες Εκθέσεις του. Η πλειονότητα των περιστατικών έλαβε χώρα σε δημόσιους χώρους, ενώ αύξηση παρουσιάζουν τα περιστατικά που συνέβησαν σε χώρους κράτησης (23 περιστατικά μέσα σε αστυνομικά τμήματα ή κέντρα κράτησης μεταναστών). Η δολοφονία του Παύλου Φύσσα και η προφυλάκιση ηγετικών στελεχών της Χρυσής Αυγής υπό την διεθνή και εγχώρια κατακραυγή, επιβεβαίωσε την λειτουργία Ταγμάτων Εφόδου που δεν εξαντλούνται στις ασκηθείσες δίωξεις. Επιπλέον και ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει στην ως άνω αναφερθείσα ειδική έκθεσή του «*Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του*», ότι από την ενδελεχή διερεύνηση των αναφορών που υποβλήθηκαν στον Συνήγορο του Πολίτη, οι καταγγελίες για 281 ρατσιστικές επιθέσεις από την 1η Ιανουαρίου 2012 έως την 30η Απριλίου 2013, αποτελούν απλώς την κορυφή του παγόβουνου καθώς το φαινόμενο έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις ιδίως από τις εκλογές του 2012 και μετά. Στις καταγγελίες αυτές περιλαμβάνονται 71 περιστατικά

όπου οι δράστες φέρονται να έχουν σχέση με τη Χρυσή Αυγή και 47 περιστατικά με φερόμενη συμμετοχή μελών των σωμάτων ασφαλείας, ασκώντας καταχρηστικά τα καθήκοντά τους.

8. Κατά την πρόσφατη παρουσίαση της Έκθεσης του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, επισημάνθηκε με ιδιαίτερη ανησυχία η αύξηση των περιστατικών όπου η αστυνομική συνδέεται με τη ρατσιστική βία, γεγονός που καταδεικνύει ότι η μη υιοθέτηση της διάταξης για προστασία των θυμάτων στον Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης, αλλά και η προταθείσα “νομοτεχνική βελτίωση” που εξαιρούσε ουσιαστικά τους δημόσιους λειτουργούς από τη λογοδοσία σε περίπτωση άσκησης βίας κατά αλλοδαπού χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, δεν είναι μόνο άστοχη αλλά και επικίνδυνη. Σημειωτέον ότι, οι 35 οργανώσεις που απαρτίζουν το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, σε δελτίο τύπου της 25^{ης} Μαρτίου 2014, εξέφρασαν την κατηγορηματική τους αντίθεση για την προωθούμενη ως άνω διάταξη στο Άρθρο 19 του Μεταναστευτικού Κώδικα η οποία, θα αποτελούσε ασπίδα προστασίας για όσους επίορκους κρατικούς λειτουργούς εμπλέκονται σε περιστατικά ρατσιστικής βίας και θα αναιρούσε ουσιαστικά κάθε δυνατότητα προστασίας στα θύματα στέλνοντας το μήνυμα της διαιώνισης της ατιμωρησίας. Ταυτοχρόνως επισημαίνεται ότι τα στοιχεία του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας δείχνουν σημαντική αύξηση των περιστατικών όπου η αστυνομική βία τέμνεται με τη ρατσιστική και θα ανέμενε κανείς τη συγκρότηση ενός αποτελεσματικού μηχανισμού διερεύνησης των καταγγελιών περί αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας (σύμφωνα εξάλλου με τις συστάσεις διεθνών οργανισμών, του Συνηγόρου του Πολίτη και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου). Επιπλέον, σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου η ως άνω προωθηθείσα διάταξη παραβίαζε θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως το τεκμήριο αθωότητας και τα δικαιώματα πρόσβασης στη Δικαιοσύνη και ίσης ποινικής μεταχείρισης σημειώνει, δε, σε δελτίο τύπου της 24^{ης} Μαρτίου 2014, την ανάγκη επαναφοράς του επίμαχου άρθρου χωρίς την ως άνω διάταξη-τροπολογία “[...] ενόψει και των επανειλημμένων καταδικών της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για κακομεταχείριση μεταναστών από κρατικά όργανα και πλημμελή διερεύνηση των σχετικών καταγγελιών[...]”.

Ωστόσο, ούτε ο κατ’ επίφαση “αντιρατσιστικός νόμος”, το κατατεθέν δηλαδή σχέδιο νόμου για την «*Τροποποίηση του ν. 927/1979 (Α’139) και προσαρμογή του στην απόφαση - πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)*», αλλά ούτε και το αποσυρθέν άρθρο 19 του σχεδίου νόμου «*Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης*», προβλέπουν το απαραίτητο αποτελεσματικό πλαίσιο προστασίας των θυμάτων και των μαρτύρων εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, που αποτελεί την βασική προϋπόθεση και αναγκαία συνθήκη για την καταπολέμηση οποιασδήποτε εκδήλωσης ρατσισμού.

Ειδικότερα, δεν προβλέπεται η προστασία του θύματος και των βασικών μαρτύρων που στερούνται εγγράφων διαμονής από σύλληψη, κράτηση και απέλαση: έχουμε γίνει μάρτυρες σύλληψης θυμάτων -που είχαν μάλιστα δεχθεί βίαιες επιθέσεις- και κράτησής τους μετά τη νοσηλεία τους. Η δίωξη των ρατσιστικών εγκλημάτων δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική αν δεν παρέχεται επαρκής προστασία στα θύματα για να μπορέσουν να καταγγείλουν τις σε βάρος τους επιθέσεις. Ο κίνδυνος και η ακολουθούμενη μέχρι σήμερα πρακτική σύλληψης θυμάτων και μαρτύρων, που δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα στην Ελλάδα και καταγγέλλουν εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά, συνιστούν μείζον πρόσκομμα και αποτρεπτικό παράγοντα για την υποβολή της καταγγελίας και, κατά συνέπεια, καθιστούν αναποτελεσματική τη δίωξη των ως άνω εγκλημάτων.

Σκοπός της τροπολογίας είναι η διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου προστασίας των θυμάτων και των μαρτύρων των εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Με την κατατεθείσα τροπολογία, προστίθεται άρθρο 19Α παράγραφος 1 εδάφιο β με το οποίο εισάγεται ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο προστασίας θυμάτων και μαρτύρων, κατ’ αντιστοιχία με προηγούμενες σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις (αρ. 44 Ν.3386/2005 και αρ. 187Α ΠΚ παρ. 3 και 4, σχετικά με τη χορήγηση και ανανέωση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε θύματα trafficking και σε θύματα εγκληματικών πράξεων, οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 1 και 2 του Ν. 927/1979 και στην παράγραφο 1 του άρθρου 16 του Ν. 3304/2005) προστασία που, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, προβλέπεται πλημμελώς και αποσπασματικά από την ΚΥΑ 30651/2014 (ΦΕΚ Β' 1453/5-6-2014) για τον "Καθορισμό κατηγορίας άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, καθώς και του τύπου, της διαδικασίας και των

ειδικότερων προϋποθέσεων χορήγησής της". Η προστασία του θύματος και του μάρτυρα, εξασφαλίζεται άμεσα με την προσωρινή αναστολή της κράτησης και απέλασης, η οποία χορηγείται σε κάθε περίπτωση και δεν δημιουργεί υπέρ του καταγγέλλοντος κανένα άλλο δικαίωμα πέραν της μη απομάκρυνσης και της ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης, εξασφαλίζει όμως την αναγκαία προστασία στο πρώιμο εκείνο στάδιο. Στη συνέχεια, μετά την άσκηση ποινικής δίωξης, εξασφαλίζεται η παραμονή του θύματος και του μάρτυρα μέχρι την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, ως εχέγγυο της παροχής έννομης προστασίας και της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Το ως άνω πλαίσιο υπαγορεύεται από διεθνείς συμβατικές υποχρεώσεις και δη προκύπτει από τον ερμηνευτικό συνδυασμό των άρθρων 3 (απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση), 6 (δικαίωμα σε έννομη προστασία) και 13 (αποτελεσματική προσφυγή) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

3. Θύματα ενδοοικογενειακής βίας, κατά τα οριζόμενα στον Ν. 3500/2006. Η διάταξη συμπληρώνει, με την χορήγηση άδειας διαμονής, το αναγκαίο πλαίσιο προστασίας των θυμάτων αλλά και προωθεί την μετέπειτα ένταξη του θύματος στην κοινωνική ζωή. Ισόχρονη άδεια διαμονής χορηγείται και στα ανήλικα τέκνα των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας ή στον ενήλικα που ασκεί την επιμέλεια των ανηλικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, εφόσον αυτός δεν είναι το ίδιο πρόσωπο με τον φερόμενο δράστη του εγκλήματος (άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο γ, όπως προτείνεται).

4. Πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι απασχολήθηκαν είτε με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας, είτε ως ανήλικοι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 89 του Ν. 4052/2012 (άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο δ, όπως προτείνεται).

Τα δραματικά γεγονότα του προηγούμενου έτους στην Μανωλάδα, με πολυάριθμα θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης και βίας με ρατσιστικά χαρακτηριστικά (πυροβολισμοί κατά 155 και τραυματισμοί 35 μεταναστών) έφεραν στη δημοσιότητα μια απάνθρωπη συνθήκη εργασιακής εκμετάλλευσης, με θύματα μεγάλο αριθμό εργαζομένων μεταναστών στη χώρα μας, των οποίων την ευθύνη προστασίας έχει η Πολιτεία χωρίς, ωστόσο, να την εκπληρώνει. Παρότι το θέμα απασχόλησε και συγκλόνισε την ελληνική αλλά και την διεθνή κοινή γνώμη, το αποτέλεσμα και ιδίως η διαδικασία που ακολούθηθηκε για την δικαστική διερεύνηση των ευθυνών -τόσο κατά την προανάκριση όσο και κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Πάτρας- αλλά και για την προστασία θυμάτων και μαρτύρων, αναδεικνύει πολλές παθογένειες και ελλείψεις του ελληνικού συστήματος ως προς την δίωξη του εγκλήματος της οργανωμένης εργασιακής εκμετάλλευσης αλλά και ως προς την προστασία των θυμάτων της. Η προ μηνός αθωωτική απόφαση των κατηγορουμένων από το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Πάτρας για την κατηγορία της οργανωμένης εργασιακής εκμετάλλευσης ως μορφή εμπορίας ανθρώπων, κατέδειξε τις ελλείψεις και τις αδυναμίες και της ελληνικής δικαιοσύνης να αντιμετωπίσει με την απαιτούμενη ποινική απαξία φαινόμενα εργασιακών συνθηκών εκμετάλλευσης στην Ελλάδα αλλά και της ελληνικής Πολιτείας, εν γένει, να προστατεύσει τα θύματά της και να αποτρέψει τέτοια φαινόμενα. Η ως άνω απόφαση προκάλεσε έντονες αντιδράσεις και επικρίσεις και την παρέμβαση της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου για αναζήτηση ενδεχόμενων πλημμελειών και συνακόλουθα άσκηση αναίρεσης κατά της απόφασης, κατά το αθωωτικό σκέλος της, δεδομένου και του ότι η ως άνω απόφαση ελήφθη παρά την αντίθετη τεκμηριωμένη πρόταση της Εισαγγελέως της έδρας, η οποία πρότεινε την ενοχή των κατηγορουμένων, αποτυπώνοντας νομολογιακές κατευθύνσεις δικαστηρίων ευρωπαϊκών κρατών που εφαρμόζουν ομοιόμορφο νομικό πλαίσιο σε ανάλογες υποθέσεις.

Είναι προφανές ότι απαιτείται η επέμβαση του νομοθέτη για την προστασία των θυμάτων και της πρόληψης και αποτροπής του φαινομένου της εργασιακής εκμετάλλευσης στην Ελλάδα. Είναι, δε, χαρακτηριστικό ότι, μετά τα αιματηρά επεισόδια στην Μανωλάδα, οι βουλευτές όλων των κομμάτων στις αγροτικές περιοχές, οι εκπρόσωποι των γεωργικών συλλόγων και των συνεταιρισμών, οι επιτελείς του Υπουργείου Εργασίας και οι προϊστάμενοι του ΙΚΑ, του ΣΕΠΕ, του ΟΑΕΔ και του ΟΓΑ, τα συνδικάτα των εργαζομένων και οι οργανώσεις προάσπισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, συνομολογούν την ανάγκη διασφάλισης θεμελιωδών εργασιακών, ασφαλιστικών και οικογενειακών δικαιωμάτων των μεταναστών εργατών γης, την ανάγκη σύννομης λειτουργίας της αγοράς εργασίας και, μέσω αυτών, την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και της εργασιακής εκμετάλλευσης. Η κατάσταση αυτή είναι ενδεικτική του κοινωνικού αδιεξόδου που δημιουργεί η απουσία νομικού πλαισίου για την δυνατότητα υπαγωγής, σε καθεστώς νόμιμης διαμονής και εργασίας, μεταναστών οι οποίοι, όχι απλώς αποδεικνύουν ότι εργάζονται, αλλά καλύπτουν μια ζωτική ανάγκη της παραγωγικής διαδικασίας και είναι τα θύματα, εξ αυτού του λόγου, απασχόλησης με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας.

Παρότι απαιτείται συνολικότερη ρύθμιση για τη νομική τακτοποίηση των μεταναστών που διαμένουν στην Ελλάδα και αποδεικνύουν ιδιαίτερους και ισχυρούς δεσμούς με τη χώρα, η προτεινόμενη διάταξη θα λειτουργήσει ως ελάχιστο δίκτυο προστασίας προσώπων που υφίστανται εκμετάλλευση στο πεδίο της εργασιακής απασχόλησης. Ως τέτοιοι καταχρηστικοί όροι εργασίας θεωρούνται όσοι είναι προφανώς δυσανάλογοι προς τις συνθήκες εργασίας των νόμιμα απασχολούμενων εργαζομένων, έχουν επίπτωση στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, και προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Σε αυτούς περιλαμβάνονται, ιδίως, διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας που αναφέρονται και στον Ν. 3304/2005.

5. Πάσχοντες από σοβαρά προβλήματα υγείας (άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο ε, όπως προτείνεται)

Το δικαίωμα στη ζωή, τη σωματική ακεραιότητα και την υγεία είναι απόλυτο και διασφαλίζεται για όλους στην χώρα μας, χωρίς εξαιρέσεις, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τις διεθνείς δεσμεύσεις. Η συνδρομή σοβαρών προβλημάτων υγείας, καθώς και η διάρκεια της θεραπείας διαπιστώνονται με πρόσφατο ιατρικό πιστοποιητικό.

6. Πολίτες τρίτων χωρών των οποίων απορρίπτεται αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης καθεστώτος διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με το ΠΔ 113/2013, καθώς και σε πολίτες τρίτων χωρών των οποίων απορρίπτεται αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης καθεστώτος παραμονής για λόγους διεθνούς προστασίας ή χορήγησης καθεστώτος παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 114/2010. Επίσης, στους κατόχους άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Π.Δ. 114/2010, που υποβάλουν αίτηση ανανέωσής της (άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο στ, όπως προτείνεται).

Η ενοποίηση, για πρώτη φορά σε εθνικό επίπεδο, του καθεστώτος χορήγησης και ανανέωσης αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, έτυχε μνείας και στην Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4251/2014 με τίτλο «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις, κατά την εισαγωγή της εν λόγω διάταξης του αποσυρθέντος άρθρου 19, παρότι η εν λόγω διάταξη δεν κάλυπτε το σύνολο των δικαιούχων προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους.

Η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους από τις κατά καιρούς αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ανατρέχει στον Ν. 1975/1991 και φτάνει στον Ν. 3907/2011, με πλέον πρόσφατο, το κατ' εξουσιοδότησή του εκδοθέν Π.Δ. 113/2012. Χαρακτηρίζεται, δε, από την πολύχρονη παθογένεια της διαδικασίας ασύλου στην Ελλάδα, η οποία έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες στη ζωή και την ασφάλεια ενός μεγάλου αριθμού προσώπων, που ζήτησαν προστασία και συνεχίζουν να ζουν στη χώρα μας σε επισφαλές καθεστώ.

Με την παρούσα τροπολογία δίνεται η δυνατότητα μιας ενιαίας και εξορθολογισμένης λύσης, που θα αποτρέψει τη λειτουργία πολλών ταχυτήτων εντός του ιδίου συστήματος -όπως συμβαίνει σήμερα με την παράλληλη και αντιφατική λειτουργία των Π.Δ 114/2010 και Π.Δ. 113/2012- και θα δώσει την δέουσα λύση για πρόσωπα που εμπίπτουν στην προστασία για λόγους ανθρωπιστικούς, λαμβανομένης ιδίως υπ' όψιν, της αντικειμενικής αδυναμίας απομάκρυνσης ή επιστροφής του αιτούντος στη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής του για λόγους ανωτέρας βίας, όπως σοβαροί λόγοι υγείας του ιδίου ή μέλους της οικογενείας του, του διεθνούς αποκλεισμού της χώρας του ή της συνδρομής στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου της ρήτρας μη επαναπροώθησης του άρθρου 3 της Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν.Δ. 53/1974 (Α' 256) ή του άρθρου 3 της Σύμβασης της Ν. Υόρκης της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1984 κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης, η οποία κυρώθηκε με τον Ν. 1782/1988 (Α' 116).

Κατά προτεραιότητα θα εξετάζονται τα σχετικά αιτήματα χορήγησης άδειας για ανθρωπιστικούς λόγους στις περιπτώσεις που έχουν παραπεμφθεί στο Υπουργείο Εσωτερικών από τις αρμόδιες Αρχές του άρθρου 2 περίπτωση ιθ' του Π.Δ. 113/2013, κατόπιν πιθανολόγησης περί της συνδρομής στο πρόσωπο του αιτούντος μίας ή περισσότερων προϋποθέσεων. Μόνη, δε, η παραπομπή, δεν αρκεί για να καλύψει τις ανάγκες προστασίας για λόγους ανθρωπιστικούς, που μπορεί να είναι προγενέστερες ως προς το Π.Δ

113/2012, αλλά ούτε και καλύπτει την τυπική προϋπόθεση, δεδομένου ότι η εν λόγω παραπομπή γίνεται, όχι ως γνώμη, αλλά ως ευχή, από όργανο, μάλιστα, που έχει περιορισμένο πεδίο εξέτασης, εν σχέσει με αυτό που επιβάλλουν οι προβλεπόμενοι στην προτεινόμενη διάταξη όροι.

7. Πρόσωπα που παρακολουθούν ή έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει εγκεκριμένο κατά νόμο θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής εξάρτησης, όπως τούτο αποδεικνύεται με έγγραφη βεβαίωση του Διευθυντή του προγράμματος (άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο ζ, όπως προτείνεται).

Η διάταξη επαναλαμβάνει νομοθετική ρύθμιση του καθεστώτος διαμονής των ως άνω προσώπων, η οποία εισήχθη με τον Ν. 4139/2013 (ΦΕΚ 74Α), με τίτλο «Περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις», με την προσθήκη ως προς τα πρόσωπα που έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει εγκεκριμένο κατά νόμο θεραπευτικό πρόγραμμα, προκειμένου να διασφαλισθεί η ίδια προστασία στα πρόσωπα που δεν είχαν μπορέσει να επωφεληθούν προγενέστερα, λόγω απουσίας νομικού πλαισίου.

8. Γονείς ανήλικων ημεδαπών, κατ'εφαρμογή των συνταγματικών και διεθνών δεσμεύσεων για την προστασία της οικογένειας και την προστασία του παιδιού (άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο η, όπως προτείνεται).

9. Σε πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα και είναι μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη και δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις του άρθρου 82 και επ. του παρόντος και σε πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα και είναι μέλη οικογένειας ομογενούς και δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις του άρθρου 81 του παρόντος [άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο θ της προτεινόμενης Τροπολογίας], κατ'εφαρμογήν των συνταγματικών και διεθνών δεσμεύσεων για την προστασία της οικογένειας και την προστασία του παιδιού.

10. Σε πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα και είναι μέλη οικογένειας αλλοδαπού που διαθέτει έγγραφα διαμονής και δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανένωση του άρθρου 70 και επ. του παρόντος [άρθρο 19^Α παρ.1 εδάφιο θ της προτεινόμενης Τροπολογίας], κατ'εφαρμογήν των συνταγματικών και διεθνών δεσμεύσεων για την προστασία της οικογένειας και την προστασία του παιδιού.

11. Ενήλικοι, ανίκανοι να επιμεληθούν των υποθέσεών τους εξαιτίας λόγων υγείας ή ανήλικοι που χρήζουν προστατευτικών μέτρων και φιλοξενούνται από ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού (άρθρο 19^Α παρ.2 εδάφιο α, όπως προτείνεται), κατ'εφαρμογή των συνταγματικών και διεθνών δεσμεύσεων για την προστασία του παιδιού καθώς και προσώπων που χρήζουν ειδικής μέριμνας

12. Ανήλικοι, η επιμέλεια των οποίων έχει ανατεθεί με απόφαση ελληνικού ή αλλοδαπού δικαστηρίου, που αναγνωρίζεται από τις ελληνικές αρχές, σε οικογένειες Ελλήνων ή οικογένειες πολιτών τρίτων χωρών που διαθέτουν έγγραφα διαμονής στη χώρα ή για τους οποίους είναι εκκρεμής διαδικασία υιοθεσίας ενώπιον των ελληνικών αρχών (άρθρο 19^Α παρ.2 εδάφιο β, όπως προτείνεται) κατ'εφαρμογήν των συνταγματικών και διεθνών δεσμεύσεων για την προστασία της οικογένειας και την προστασία του παιδιού.

13. Θύματα εργατικών ατυχημάτων και λοιπών ατυχημάτων που καλύπτονται από την ελληνική νομοθεσία, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία ή συνταξιοδοτούνται για την ίδια αιτία (άρθρο 19^Α παρ.2 εδάφιο γ, όπως προτείνεται).

Ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι η διασφάλιση του πλαισίου προστασίας για τα θύματα εργατικών ατυχημάτων και λοιπών ατυχημάτων, χωρίς διάκριση, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τη διεθνή και ενωσιακή νομοθεσία (άρθρο 83 του Ν. 4052/2012 «Διευκόλυνση καταγγελιών» και άρθρο 13 παράγραφοι 1, 2 και 3 της Οδηγίας 2009/52/ΕΚ, σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών), καθώς και με πάγια νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, συμπεριλαμβανομένου και του Αρείου Πάγου, που αναγνωρίζουν πλήρη δικαστική προστασία των εργαζομένων στο πλαίσιο εργασιακών σχέσεων, ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής τους. Εν προκειμένω, δεν νοείται διαφοροποίηση μεταχείρισης λόγω του καθεστώτος παραμονής, των θυμάτων εργατικών ατυχημάτων που έχουν λάβει χώρα στην

Ελλάδα.

14. Ανήλικοι φιλοξενούμενοι σε δομές μέριμνας, που λειτουργούν υπό την εποπτεία των αρμόδιων Υπουργείων (άρθρο 19^Α παρ.2 εδάφιο δ, όπως προτείνεται) κατ' εφαρμογή των συνταγματικών και διεθνών δεσμεύσεων για την προστασία του παιδιού.

15. Ενήλικοι που γεννήθηκαν στην Ελλάδα, καθώς και όσοι φοίτησαν σε ελληνικό σχολείο, εφόσον εξακολουθούν να διαμένουν στη χώρα (άρθρο 19^Α παρ.2 εδάφιο δ, όπως προτείνεται).

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ν. 2101/1992 ΦΕΚ Α' 192/2-12-1992) ορίζει ρητά στο άρθρο 21 ότι «1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εγγυώνται σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή της εθνικής, εθνοτικής ή κοινωνικής καταγωγής τους, της περιουσιακής τους κατάστασης, της ανικανότητάς τους, της γέννησής τους ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης. 2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης ή κύρωσης, βασισμένης στη νομική κατάσταση, στις δραστηριότητες, στις εκφρασμένες απόψεις ή στις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογένειάς του». Επίσης, θεμελιώδεις αρχές που κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα θέτουν ως πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας τον σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου (άρθρο 2 του Συντάγματος), την προστασία της παιδικής ηλικίας (άρθρο 21 του Συντάγματος) και επιβάλλουν την απαγόρευση των διακρίσεων κάθε είδους (άρθρο 5 παρ. 2 του Συντάγματος).

Με την προτεινόμενη ρύθμιση διασφαλίζεται το καθεστώς παραμονής σε ενηλίκους που, ενώ γεννήθηκαν ή/και φοίτησαν σε σχολείο στην Ελλάδα, δεν μπόρεσαν να εξασφαλίσουν άδεια διαμονής για λόγους, μάλιστα, για τους οποίους εξ ορισμού δεν ευθύνονται οι ίδιοι, αλλά ο γονέας ή το πρόσωπο που ασκούσε την επιμέλειά τους.

B. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ-ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Στο σχέδιο νόμου «Τροποποίηση του ν. 927/1979(Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της 28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)»

Μετά το άρθρο 19 του Ν. 4251/2014 (ΦΕΚ 80 Α') “*Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις*” προστίθεται άρθρο 19^Α το οποίο έχει ως εξής:

Χορήγηση και ανανέωση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους

1. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών χορηγείται άδεια διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως σε πολίτες τρίτων χωρών που εμπίπτουν σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες, κατά παρέκκλιση των λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι διετής και παρέχει δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας, παροχής υπηρεσιών ή έργου. Η άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, μπορεί να ανανεωθεί για τους ίδιους λόγους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις ακόλουθες παραγράφους και σε κάθε περίπτωση, για έναν από τους λόγους του παρόντος Κώδικα. Με την ίδια Υπουργική απόφαση χορηγείται άδεια διαμονής, για ανθρωπιστικούς λόγους, στα ευρισκόμενα στην Ελλάδα μέλη της οικογένειας των πολιτών τρίτων χωρών που εμπίπτουν σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες.

α. Θύματα και μάρτυρες εμπορίας ανθρώπων που δεν υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 50 - 54, εφόσον υφίσταται σχετική πράξη χαρακτηρισμού από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1.

β1. Θύματα και μάρτυρες εγκλημάτων με ρατσιστικά χαρακτηριστικά καθώς και εγκλημάτων ή αξιόποινων πράξεων οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 1 και 2 του Ν. 927/1979 (Α' 139) και στην παρ. 1 του άρθρου 16 του Ν. 3304/2005 (Α' 16), καθώς και θύματα και μάρτυρες εγκληματικών

πράξεων, από ασκήσεως ποινικής διώξεως μέχρι εκδόσεως αμετάκλητης δικαστικής αποφάσεως. Εάν τα ανωτέρω πρόσωπα υποβάλλονται σε θεραπευτική αγωγή ή άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους εξακολουθεί να χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία τους.

β2. Στην περίπτωση θυμάτων και μαρτύρων, που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων, με την υποβολή της καταγγελίας ή/και αναφοράς του περιστατικού στις αρμόδιες αρχές, αναστέλλεται αυτομάτως η διοικητική διαδικασία έκδοσης, απέλασης/ απομάκρυνσης και κράτησής τους για λόγους παράνομης εισόδου ή/και διαμονής, στη χώρα κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Ν. 3386/2005 και του Ν. 3907/2012, όπως ισχύουν και εκδίδεται σχετική απόφαση του αρμόδιου Αστυνομικού Διευθυντή. Η υποβολή της ως άνω καταγγελίας ή/και αναφοράς δεν υπόκειται σε έγγραφο τύπο και μπορεί να γίνει και προφορικά ενώπιον των αρμοδίων υπηρεσιών και αρχών, οι οποίες έχουν αυτοτελή υποχρέωση σύνταξης έκθεσης. Η παραλαβούσα αρχή οφείλει να ενημερώσει το θύμα και το μάρτυρα, σε γλώσσα που κατανοούν, με τη συνδρομή κατάλληλου διερμηνέα, για τα δικαιώματά του στο πλαίσιο της καταγγελίας και να του εγχειρίσει έντυπο ενημερωτικό υλικό. Εφόσον το θύμα το επιθυμεί, ενεργοποιείται άμεσα η διαδικασία νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης καθώς και ψυχοκοινωνικής στήριξης.

β3. Κατά το διάστημα, που μεσολαβεί από την υποβολή της καταγγελίας ή/και αναφοράς μέχρι τη χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως (ανθρωπιστικούς λόγους), τα θύματα και οι μάρτυρες έχουν δικαίωμα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και πρόσβασης στις Υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης που παρέχονται από το Ε.Σ.Υ., από τις Μονάδες Προστασίας και Αρωγής, αλλά και από φορείς που συνεργάζονται με τους ανωτέρω, κατ' αναλογία και σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 2, 3 και 4 του Π.Δ. 233/2003, όπως ισχύει για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή παράνομης διακίνησης μεταναστών.

β4. Στα θύματα, ανεξαρτήτως του εάν διαθέτουν ή όχι νομιμοποιητικά έγγραφα, παρέχεται δωρεάν νομική βοήθεια, από το στάδιο της καταγγελίας του περιστατικού και καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας μέχρι την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής αποφάσεως ή οριστικής θέσεως της υπόθεσης στο αρχείο, μετά την εξάντληση των τυχόν ενδίκων βοηθημάτων της προσφυγής ή την παρέλευση άπρακτων των σχετικών προθεσμιών. Επίσης, παρέχεται δωρεάν νομική βοήθεια και ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων για την υποστήριξη των αξιώσεών τους, που απορρέουν από την εις βάρος τους διάπραξη των εγκλημάτων.

γ. Θύματα ενδοοικογενειακής βίας, κατά τα οριζόμενα στον Ν. 3500/2006. Ισόχρονη άδεια διαμονής χορηγείται και στα ανήλικα τέκνα των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας ή στον ενήλικα που ασκεί την επιμέλεια των ανηλίκων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, εφόσον αυτός δεν είναι το ίδιο πρόσωπο με τον φερόμενο ως δράστη του εγκλήματος.

δ. Πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι απασχολήθηκαν, είτε με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας, είτε ως ανήλικοι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 89 του Ν. 4052/2012. Ως τέτοιοι όροι θεωρούνται όσοι είναι προδήλως δυσανάλογοι προς τις συνθήκες εργασίας των νόμιμα απασχολούμενων εργαζομένων, έχουν επίπτωση στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων και προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Στις περιπτώσεις αυτές περιλαμβάνονται, ιδίως, διακρίσεις στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου που αναφέρονται και στον Ν. 3304/2005.

ε. Πάσχοντες από σοβαρά προβλήματα υγείας. Η συνδρομή σοβαρών προβλημάτων υγείας, καθώς και η διάρκεια της θεραπείας διαπιστώνονται με πρόσφατο ιατρικό πιστοποιητικό.

στ. Πολίτες τρίτων χωρών των οποίων απορρίπτεται αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης καθεστώτος διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με το ΠΔ 113/2013, καθώς και σε πολίτες τρίτων χωρών των οποίων απορρίπτεται αίτηση χορήγησης ή ανανέωσης καθεστώτος παραμονής για λόγους διεθνούς προστασίας ή χορήγησης καθεστώτος παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ.114/2010. Επίσης, στους κατόχους άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Π.Δ. 114/2010, που υποβάλουν αίτηση ανανέωσής της.

Για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής της παρούσας κατηγορίας, λαμβάνονται ιδίως υπ' όψιν η αντικειμενική αδυναμία απομάκρυνσης ή επιστροφής του αιτούντος στη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής του για λόγους ανωτέρας βίας, όπως σοβαροί λόγοι υγείας του ίδιου ή μέλους της οικογενείας του, διεθνής αποκλεισμός της χώρας του ή συνδρομή στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου της ρήτρας μη επαναπροώθησης του άρθρου 3 της Σύμβασης για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν.Δ. 53/1974 (Α' 256) ή του άρθρου 3 της Σύμβασης της Ν. Υόρκης της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1984 κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης, η οποία κυρώθηκε με το Ν. 1782/1988 (Α' 116). Κατά προτεραιότητα εξετάζονται τα σχετικά αιτήματα χορήγησης άδειας για ανθρωπιστικούς λόγους στις περιπτώσεις που έχουν παραπεμφθεί στο Υπουργείο Εσωτερικών από τις αρμόδιες Αρχές Απόφασης του άρθρου 2 περίπτωση ιθ' του Π.Δ. 113/2013, κατόπιν πιθανολόγησης περί της συνδρομής στο πρόσωπο του αιτούντος μίας ή περισσότερων προϋποθέσεων του δεύτερου εδαφίου της παρούσας παραγράφου.

ζ. Πρόσωπα που παρακολουθούν ή έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει εγκεκριμένο κατά νόμο θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής εξάρτησης, όπως τούτο αποδεικνύεται με έγγραφη βεβαίωση του Διευθυντή του προγράμματος.

η. Γονείς ανηλίκων ημεδαπών.

θ. Πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα και είναι μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη και δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις του άρθρου 82 και επ. του παρόντος και πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα και είναι μέλη οικογένειας ομογενούς και δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις του άρθρου 81 του παρόντος.

ι. Πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα και είναι μέλη οικογένειας αλλοδαπού που διαθέτει έγγραφα διαμονής και δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανένωση του άρθρου 70 και επ. του παρόντος

2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής του ενδιαφερόμενου πολίτη τρίτης χώρας χορηγείται άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε πολίτες τρίτων χωρών που εμπίπτουν σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες, κατά παρέκκλιση των λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι διετής και παρέχει δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας, παροχής υπηρεσιών ή έργου. Η άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους μπορεί να ανανεωθεί για τους ίδιους λόγους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις ακόλουθες παραγράφους και σε κάθε περίπτωση, για έναν από τους λόγους του παρόντος Κώδικα. Με την ίδια απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, χορηγείται άδεια διαμονής, για ανθρωπιστικούς λόγους, στα ευρισκόμενα στην Ελλάδα μέλη της οικογένειας των πολιτών τρίτων χωρών που εμπίπτουν σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες.

α. Ενήλικοι, ανάκτοροι να επιμεληθούν των υποθέσεών τους εξαιτίας λόγων υγείας ή ανήλικοι που χρήζουν προστατευτικών μέτρων και φιλοξενούνται από ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού.

β. Ανήλικοι, η επιμέλεια των οποίων έχει ανατεθεί με απόφαση ελληνικού ή αλλοδαπού δικαστηρίου, που αναγνωρίζεται από τις ελληνικές αρχές, σε οικογένειες Ελλήνων ή σε οικογένειες πολιτών τρίτων χωρών που διαθέτουν έγγραφα διαμονής στη χώρα ή για τους οποίους είναι εκκρεμής διαδικασία υιοθεσίας ενώπιον των ελληνικών αρχών.

γ. Θύματα εργατικών ατυχημάτων και λοιπών ατυχημάτων που καλύπτονται από την ελληνική νομοθεσία, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία ή συνταξιοδοτούνται για την ίδια αιτία.

δ. Ανήλικοι φιλοξενούμενοι σε δομές μέριμνας ανηλίκων, που λειτουργούν υπό την εποπτεία των αρμόδιων Υπουργείων.

ε. Ενήλικοι που γεννήθηκαν στην Ελλάδα, καθώς και όσοι φοίτησαν σε ελληνικό σχολείο, εφόσον εξακολουθούν να διαμένουν στη χώρα.

3. Άδεια διαμονής χορηγείται σε πρόσωπα των παραπάνω κατηγοριών και στις περιπτώσεις διαπιστωμένης αντικειμενικής αδυναμίας εφοδιασμού του ενδιαφερόμενου με διαβατήριο, εφόσον αυτό διαπιστώνεται, κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης του ενδιαφερομένου και γνώμης της αρμόδιας Επιτροπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6.

4. Για την εξέταση αιτήματος χορήγησης άδειας διαμονής σύμφωνα με το παρόν άρθρο δεν καταβάλλεται παράβολο.

5. Στις περιπτώσεις των προσώπων του παρόντος άρθρου που τα μέλη της οικογένειάς τους είναι κάτοχοι άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, είναι δυνατή η ανανέωση της άδειας διαμονής τους για ίσο χρονικό διάστημα με την ισχύ της άδειας για ανθρωπιστικούς λόγους, κατά παρέκκλιση των σχετικών διατάξεων του παρόντος Κώδικα.

6. Αιτήσεις για τη χορήγηση άδειας διαμονής ανήλικων ή ενήλικων που αδυνατούν να επιληφθούν των υποθέσεών τους και φιλοξενούνται σε οποιοδήποτε ίδρυμα ή σε νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού, υποβάλλονται από τον Επίτροπο του ανηλίκου ή δικαστικό συμπαραστάτη του ενηλίκου ή/και από τον οριζόμενο εκπρόσωπο του ιδρύματος ή του νομικού προσώπου.

Αθήνα, 14 Αυγούστου 2014

Οι προτείνοντες βουλευτές

Βασιλική Κατριβάνου

Νίκος Βούτσης

Ιωάννα Γαϊτάνη

Σταύρος Κοντονής

Ζωή Κωνσταντοπούλου

Αφροδίτη Σταμπουλή

ΣΥΡΙΖΑ

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗ

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
«Τροποποίηση του Ν. 927/1979 (Α' 139) και προσαρμογή του στην απόφαση – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ της
28ης Νοεμβρίου 2008, για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και
ξеноφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου (L 328)»

Θέμα: Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. Η σύναψη γάμου ή συμφώνου συμβίωσης στη χώρα μας νοείται και επιτρέπεται μόνο μεταξύ ετερόφυλων ζευγαριών. Ως αποτέλεσμα, ένας σημαντικός αριθμός προσώπων αποκλείεται στην Ελλάδα από την άσκηση του συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.
2. Ο αποκλεισμός αυτός συνιστά απαγορευμένη διάκριση, παραβιάζει το διεθνές, ευρωπαϊκό και

ενωσιακό δίκαιο και το Ελληνικό Σύνταγμα, έχει δε καθημερινά σοβαρές και επαχθείς συνέπειες για μεγάλο αριθμό ανθρώπων, που υποβάλλονται καθημερινά σε δυσμενείς διακρίσεις και στερούνται στοιχειωδών δικαιωμάτων: ρύθμιση οικογενειακών σχέσεων, κληρονομικών δικαιωμάτων, φορολόγηση, ασφάλιση, δικαίωμα σε επιδόματα και λοιπά ευεργετήματα που προβλέπονται για τους συζύγους/συντρόφους, στέρηση ακόμη και του δικαιώματος να θεωρηθούν πλησιέστεροι συγγενείς σε περιπτώσεις σοβαρής ασθένειας του συντρόφου τους και να συμμετέχουν σε αποφάσεις που αφορούν την περίθαλψη και νοσηλεία του.

3. Στην πλειοψηφία τους οι εθνικές νομοθεσίες των λοιπών ευρωπαϊκών κρατών ρυθμίζουν με θετικό τρόπο την συμβιωτική σχέση ομόφυλων προσώπων, είτε με την πρόβλεψη δυνατότητας σύναψης γάμου (Βέλγιο, Γαλλία, Ισλανδία, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο) είτε/και με την πρόβλεψη δυνατότητας σύναψης συμφώνου συμβίωσης (Ανδόρα, Γαλλία, Τσεχία, Δανία, Φιλανδία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Σλοβενία, Ελβετία, Κροατία) με διαβαθμίσεις και παραλλαγές σε παρεπόμενα δικαιώματα. Χαρακτηριστική περίπτωση η Γαλλία, η οποία, εντελώς πρόσφατα, το 2013 νομοθέτησε και το γάμο μεταξύ ομοφύλων, παρότι από τη δεκαετία του '90 ρυθμιζόνταν θεσμικά οι συμβιωτικές σχέσεις ομοφύλων στο πλαίσιο του Συμφώνου Συμβίωσης, το οποίο δεν κατοχύρωνε μόνο τα πλήρη κληρονομικά δικαιώματα και το δικαίωμα στην υιοθεσία.
4. Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στα κράτη, στα οποία δεν επιτρέπεται καθ' οιονδήποτε τρόπο η θεσμική ρύθμιση συμβίωσης μεταξύ ομοφύλων προσώπων. Η παντελής απουσία θεσμικής ρύθμισης και η απόλυτη αδυναμία άσκησης του δικαιώματος ομόφυλων προσώπων στην οικογενειακή ζωή, λόγω και της απουσίας αποτελεσματικών ένδικων μέσων για τη διεκδίκησή του στη χώρα μας, οδήγησε σε προσφυγές στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) και σε πρόσφατη καταδίκη της χώρας μας, για παραβιάσεις του άρθρου 8 (δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) και του άρθρου 14 (απαγόρευση διακρίσεων) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).
5. Το ΕΔΔΑ είχε ήδη σε προγενέστερο στάδιο αξιολογήσει ως ιδιαίτερης σημασίας τις παραβιάσεις των άρθρων 8 και 14 της ΕΣΔΑ και τον Σεπτέμβριο του 2012 παρέπεμψε την πρώτη κατατεθείσα προσφυγή στην Ολομέλεια, όπου και συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιανουαρίου του 2013, ενώ στις 7 Νοεμβρίου 2013 ελήφθη η ως άνω απόφαση, με την οποία κρίθηκε ότι η χώρα μας παραβιάζει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η παρατεινόμενη άρνηση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου να προβεί στην θεσμική ρύθμιση της συμβίωσης μεταξύ ομοφύλων προσώπων, παρά και την ως άνω καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, για παραβιάσεις βασικών δικαιωμάτων τους, συνιστά ευθεία προσβολή για το κράτος δικαίου, επισύρει τη διεθνή ευθύνη και εκθέτει τη χώρα. Σημειωτέον, δε, ότι 162 ομόφυλα ζευγάρια ήτοι

344 πρόσωπα(166 γυναίκες, 157 άνδρες και ένα διεμφυλικό άτομο) κατέθεσαν στις 21 Ιουλίου 2014 προσφυγή ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, για τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις από το ελληνικό κράτος, των δικαιωμάτων τους στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, λόγω διάκρισης, παρά την ως άνω καταδίκη της χώρας από το ΕΔΔΑ στις 7 Νοεμβρίου 2013. Η προσφυγή αυτή αποτυπώνει μια κοινωνική ανάγκη και μια μείζονα παραβίαση, για την οποία η χώρα μας θα καταδικασθεί και θα εκτεθεί διεθνώς.

6. Το δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, στην ελεύθερη έκφραση και στην οικογενειακή ζωή χωρίς καμία διάκριση, κατοχυρώνονται από το διεθνές και το ενωσιακό δίκαιο και το Ελληνικό Σύνταγμα.
7. Ειδικότερα: Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Συντάγματος, πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας, υποχρέωση η οποία διατρέχει την ελληνική έννομη τάξη. Το Σύνταγμα κατοχυρώνει, επίσης, το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του (άρθρο 5 παρ.1), ενώ διασφαλίζει απόλυτα την προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας κάθε ανθρώπου χωρίς διάκριση (άρθρο 5 παρ.2).
8. Η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων με βάση τα ιδιαίτερα φυσικά, κοινωνικά, ιδεολογικά ή πολιτισμικά χαρακτηριστικά ομάδων ή προσώπων (όπως η φυλή, το χρώμα, η θρησκεία, οι γενεαλογικές καταβολές, η εθνική ή εθνοτική καταγωγή, η αναπηρία, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η ταυτότητα φύλου), θεμελιώνεται στην προστασία της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, καθώς και στις αρχές της δίκαιης και ίσης μεταχείρισης. Η αρχή αυτή διατυπώνεται σε πολλά διεθνή κείμενα και συμβάσεις: στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε, στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, στη Διεθνή Σύμβαση «περί καταργήσεως πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων» του 1966 (κύρωση με το Ν.Δ. 494/1970), στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και στις Ιδρυτικές Συνθήκες και στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
9. Κάθε άνθρωπος, χωρίς καμμία διάκριση, έχει δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή. Δεν επιτρέπεται αποκλεισμός κανενός προσώπου από το δικαίωμα στην οικογενειακή και ιδιωτική ζωή, αλλά ούτε και περιορισμός στην ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας και της ελευθερίας έκφρασης.
10. Στις 25 Νοεμβρίου 2013, ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε πρόταση νόμου για *Σύμφωνο Ελευθερίας*

Συμβίωσης με σκοπό τη θεσμική ρύθμιση των συμβιωτικών σχέσεων των ομόφυλων ζευγαριών και την υιοθέτηση ενός ασφαλέστερου πλαισίου για τους θεσμικά αναγνωριζόμενους συντρόφους ανεξαρτήτως φύλου. Ωστόσο, η κατατεθείσα πρόταση νόμου δεν έχει προωθηθεί προς συζήτηση έως τώρα, από τον αρμόδιο Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

11. Η κατατεθείσα τροπολογία έχει σκοπό να θεραπεύσει, με θετικά μέτρα για τη θεσμική ρύθμιση των συμβιωτικών σχέσεων των ομόφυλων ζευγαριών, τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των ΛΟΑΔ/LGBT προσώπων στην Ελλάδα, παραβιάσεις χρόνιες και συστηματικές και βρίσκουν έρεισμα στην Ελληνική νομοθεσία. Κρίνεται, δε, αναγκαία προς την κατεύθυνση της εξάλειψης των διακρίσεων και της ισότητας της μεταχείρισης και απαντά σε ένα διαχρονικό και επιτακτικό πλέον αίτημα των Φορέων και Συλλογικοτήτων της ΛΟΑΔ/ LGBT κοινότητας που αντανακλά και την ανάγκη της κοινωνίας.
 12. Επιπλέον, προτείνεται με την κατατεθείσα τροπολογία, ένα ολοκληρωμένο ρυθμιστικό πλαίσιο, προκειμένου το Σύμφωνο Συμβίωσης να καταστεί ασφαλέστερο πλαίσιο για τους θεσμικά αναγνωριζόμενους συντρόφους ανεξαρτήτως φύλου.
 13. Προτείνεται, λοιπόν, η τροποποίηση των άρθρων 1, 2, 3, 4, 6, 7, 11, 12 του ισχύοντος Ν. 3719/2008 περί σύναψης Συμφώνου Συμβίωσης και η προσθήκη ενός νέου άρθρου 12^Α, για τη θεσμοθέτηση ενός νέου θεσμικού πλαισίου για το Σύμφωνο Συμβίωσης με ανάλογες ρυθμίσεις προς τον πολιτικό γάμο. Ειδικότερα:
- Το άρθρο 1 του Ν. 3719/2008 τροποποιείται έτσι ώστε να ορίζεται η Σύσταση του Συμφώνου Συμβίωσης, ως συμφωνία δύο ενηλίκων προσώπων, διαφορετικού ή του ίδιου φύλου, με την οποία οργανώνουν τη συμβίωσή τους.
 - Το άρθρο 2 του Ν. 3719/2008 τροποποιείται έτσι να ορίζονται οι προϋποθέσεις για τη σύναψη Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης κατά νομοτεχνικά αρτιότερο τρόπο.
 - Το άρθρο 3 του Ν. 3719/2008 τροποποιείται και καθορίζονται τα πρόσωπα που μπορούν να επικαλεσθούν λόγους σχετικής ακυρότητας του Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης κατά νομοτεχνικά αρτιότερο τρόπο.
 - Το άρθρο 4 του Ν. 3719/2008 τροποποιείται και προβλέπεται η διαδικασία λύσης του Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης κατά νομοτεχνικά αρτιότερο τρόπο. Εισάγεται ως κώλυμα γάμου η σύναψη Συμφώνου Συμβίωσης.
 - Το άρθρο 6 του Ν. 3719/2008 τροποποιείται και προβλέπεται η ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων των συμβιούντων σε Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης κατά νομοτεχνικά αρτιότερο και δικαιότερο τρόπο.
 - Το άρθρο 7 του Ν. 3719/2008 τροποποιείται και προβλέπεται η ρύθμιση των ζητημάτων διατροφής των συμβιούντων σε Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης κατά νομοτεχνικά αρτιότερο και

δικαιότερο τρόπο.

- Το άρθρο 11 του Ν. 3719/2008 τροποποιείται και προβλέπεται η ρύθμιση κληρονομικών δικαιωμάτων των συμβιούντων με ανάλογες ρυθμίσεις προς τον πολιτικό γάμο.
- Το άρθρο 12 του Ν. 3719/2008 αντικαθίσταται από νέο άρθρο, με το οποίο καθορίζονται δικαιώματα και ρυθμίσεις δημοσιονομικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου, με ανάλογες ρυθμίσεις προς τον πολιτικό γάμο.
- Μετά το άρθρο 12 του Ν. 3719/2008, όπως προτείνεται με την παρούσα τροπολογία προστίθεται νέο άρθρο 12Α, , με το οποίο προβλέπεται δικαίωμα των συμβιούντων στη χορήγηση άδειας διαμονής ως συντρόφων έλληνα πολίτη, πολίτη Ε.Ε. ή νομίμως διαμένοντος αλλοδαπού, αντιστοίχως με τα προβλεπόμενα για τους έγγαμους συντρόφους

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ-ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Προτείνεται η τροποποίηση των άρθρων 1, 2, 3, 4, 6, 7, 11, 12 και η προσθήκη ενός νέου άρθρου 12Α στον Ν. 3719/2008 (ΦΕΚ 241/Α'/26.11.2008) «Μεταρρυθμίσεις για την οικογένεια, το παιδί, την κοινωνία και άλλες διατάξεις», ως εξής:

Άρθρο 1

Το άρθρο 1 του Ν. 3719/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«Η συμφωνία δύο ενηλίκων προσώπων, διαφορετικού ή του ιδίου φύλου, με την οποία οργανώνουν τη συμβίωσή τους (σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης) καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Η συμφωνία γνωστοποιείται δια δηλώσεως στον ληξιαρχο του τόπου κατοικίας τους και καταχωρίζεται σε ειδικό ληξιαρχικό βιβλίο, από το οποίο εκδίδεται και σχετικό απόσπασμα».

Άρθρο 2

Το άρθρο 2 του Ν. 3719/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

- «1. Για τη σύναψη συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης απαιτείται πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα.
2. Υφίσταται κώλυμα σύναψης συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης, αν υπάρχει γάμος ή σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης είτε αμοτέρων των ενδιαφερόμενων προσώπων είτε ενός εξ αυτών.
3. Υφίσταται κώλυμα σύναψης συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης μεταξύ συγγενών εξ αίματος σε ευθεία γραμμή απεριορίστως και εκ πλαγίου μέχρι τον τέταρτο βαθμό, καθώς και συγγενών εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή απεριορίστως.
4. Υφίσταται κώλυμα σύναψης συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης μεταξύ εκείνου που υιοθέτησε και αυτού που υιοθετήθηκε. »

Άρθρο 3

Το άρθρο 3 του Ν. 3719/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«Την ακυρότητα του συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης δικαιούνται να επικαλεσθούν μόνο τα πρόσωπα που

το συνήψαν, καθώς και όποιος επικαλείται έννομο συμφέρον οικογενειακής ή κληρονομικής φύσης. »

Άρθρο 4

Το άρθρο 4 του Ν. 3719/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης λύεται με συμφωνία των προσώπων, που περιβάλλεται τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου. Λύση επέρχεται και με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση, αφότου αυτή επιδοθεί-κοινοποιηθεί νομίμως με δικαστικό επιμελητή στο έτερο μέρος. Η συμφωνία ή η μονομερής δήλωση καταχωρίζεται στο ειδικό βιβλίο, όπου έχει καταγραφεί και η σύσταση του συμφώνου και εκδίδεται σχετικό απόσπασμα.

2. Το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης συνιστά κώλυμα γάμου ή άλλου συμφώνου. »

Άρθρο 5

Το άρθρο 6 του Ν. 3719/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«Στο συμβολαιογραφικό έγγραφο, με το οποίο συστήνεται το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, μπορεί να ρυθμίζονται οι περιουσιακές σχέσεις των προσώπων και, ιδίως, η τύχη των περιουσιακών στοιχείων που θα αποκτηθούν από τον έναν ή από τον άλλον κατά τη διάρκεια του συμφώνου (αποκτήματα). Οι συμβιούντες μπορούν πριν από την σύναψη του Συμφώνου ή κατά τη διάρκειά του, να επιλέγουν με σύμβαση, για τη ρύθμιση των συνεπειών του συμφώνου στην περιουσιακή τους κατάσταση, σύστημα κοινωνίας κατά ίσα μέρη, κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 1403 του Αστικού Κώδικα και επόμενα. Αν δεν υπάρχει συμφωνία, για τα αποκτήματα ισχύουν τα άρθρα 1400-1402 του Αστικού Κώδικα. Η αξίωση αυτή δεν γεννάται στο πρόσωπο των κληρονόμων του δικαιούχου, ούτε κληρονομείται, στρέφεται όμως κατά των κληρονόμων του υποχρέου. Η αξίωση παραγράφεται δύο έτη μετά τη λύση του συμφώνου. »

Άρθρο 6

Το άρθρο 7 του Ν. 3719/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στο συμβολαιογραφικό έγγραφο, με το οποίο καταρτίζεται το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, μπορεί να περιέχεται συμφωνία με την οποία είτε το ένα ή το άλλο μέρος, είτε και αμφότερα μέρη, αναλαμβάνουν υποχρέωση διατροφής αποκλειστικά και μόνο για την περίπτωση κατά την οποία, μετά τη λύση του συμφώνου με συμφωνία ή μονομερή δήλωση, θα υπάρχει αδυναμία διατροφής με ίδιες δυνάμεις του ετέρου μέρους. Αν δεν υπάρχει συμφωνία, ισχύουν αναλόγως τα άρθρα 1486-1502 του Αστικού Κώδικα. Η υποχρέωση αυτή δεν βαρύνει τους κληρονόμους του υποχρέου.

2. Με την επιφύλαξη των §§ 3 και 4, η συμβατική υποχρέωση διατροφής του κατά το σύμφωνο δικαιούχου προηγείται της εκ του νόμου υποχρέωσης διατροφής άλλων προσώπων.

3. Ο υπόχρεος συμβατικής διατροφής μετά τη λύση του συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης δεν μπορεί να

επικαλεσθεί την υποχρέωσή του αυτή, σε βάρος της υποχρέωσης διατροφής ανήλικων τέκνων του.

4. Ο δικαιούχος διατροφής από το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης συμπορεύεται, ως προς το δικαίωμα διατροφής, με τον διαζευγμένο σύζυγο του υποχρέου. »

Άρθρο 7

Το άρθρο 11 του Ν. 3719/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

1. Το άρθρο 1820 του Αστικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1820

Εκείνος από τους συζύγους ή τους συμβιούντες συντρόφους που επιζεί καλείται, ως κληρονόμος εξ αδιαθέτου με τους συγγενείς της πρώτης τάξης στο ένα τέταρτο και με τους συγγενείς των άλλων τάξεων στο μισό της κληρονομιάς, εκτός αν στο σύμφωνο υπάρχει ειδικότερη πρόβλεψη με την επιφύλαξη των διατάξεων περί νόμιμης μοίρας. Επιπλέον, λαμβάνει ως εξαιρέτο, ανεξαρτήτως της τάξης με την οποία καλείται, τα έπιπλα, σκεύη, ενδύματα και λοιπά οικιακά αντικείμενα που χρησιμοποιούσε είτε μόνος εκείνος που επιζεί είτε και οι δύο σύζυγοι ή συμβιούντες σύντροφοι. Αν, όμως, υπάρχουν τέκνα του συζύγου ή του συμβιούντος που απεβίωσε, λαμβάνονται υπ' όψιν οι ανάγκες και εκείνων, εφόσον το επιβάλλουν οι ειδικές περιστάσεις για λόγους επιείκειας.»

2. Το Άρθρο 1825 του Αστικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1825

Ποσοστό

Οι κατιόντες και οι γονείς του κληρονομουμένου, καθώς και ο σύζυγος ή ο συμβιώσας σε σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης που επιζεί, οι οποίοι θα είχαν κληθεί ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, έχουν δικαίωμα νόμιμης μοίρας στην κληρονομία. Η νόμιμη μοίρα είναι το μισό της εξ αδιαθέτου μερίδας.»

Τα άρθρα 1826 επ. ΑΚ εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή»

Άρθρο 8

Το άρθρο 11 του Ν. 3719/2008 τροποποιείται και προστίθεται στον τίτλο του «Δικαιώματα και ρυθμίσεις δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου» και προστίθενται παράγραφοι 1 και 2, ως εξής:

«1. Διατάξεις δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου, που αναφέρονται σε συζύγους, εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης. Οι αρμόδιοι φορείς δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου, που σχετίζονται με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.

2. Όπου σε οποιοδήποτε άλλο νόμο γίνεται λόγος για συζύγους, οι σχετικές διατάξεις ισχύουν αναλόγως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης, εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση στο νόμο αυτό ή δεν αντίκειται στις διατάξεις του. »

Οι ρυθμίσεις του άρθρου 11 περί παραγραφής λαμβάνουν αριθμηση παραγράφου 3.

Άρθρο 9

Μετά το άρθρο 12 του Ν. 3719/2008, όπως προτείνεται με την παρούσα τροπολογία, προστίθεται νέο άρθρο 12Α, που έχει ως εξής:

«Οι συμβληθέντες στο Σύμφωνο Συμβίωσης έχουν δικαίωμα στη χορήγηση άδειας διαμονής ως σύντροφοι συμβιούντες με έλληνα πολίτη, πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή νομίμως διαμένοντα αλλοδαπό, με ανάλογη εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων για τους έγγαμους συντρόφους. Οι αρμόδιοι για την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων φορείς, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο. »

Αθήνα, 14 Αυγούστου 2014

Οι προτείνοντες βουλευτές

Βασιλική Κατριβάνου

Νίκος Βούτσης

Ιωάννα Γαϊτάνη

Σταύρος Κοντονής

Ζωή Κωνσταντοπούλου

Αφροδίτη Σταμπουλή

